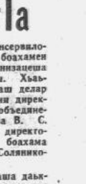
Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серлало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувла 1923 шера денз • ШИНАРА, 15 март, 1977 шу. • № 32 (5699). • Мах 2 кеп.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ КЕРТТЕРА ДЕКХАРАШ

Юртарча къахьсгамхой керттера теркам хIанз тIабахийта хила беза хьайбай боахама. ТIехьатетта йиш йоацарех цхьа декхар да дулх, шура, кхьйола продукци балсамъяккхар, городашка, промышленни центрашка баха нах царца дикагIа Iалашбар — КПСС Центральни Комитето юрта боахаме къахьегарашка, Советски Союза берригача къахьегамхошка яздаьча письмо тIа иштта белгалдаьд фермай болхлоша де дезари цар лоархIами.

Парте Центральни Комитето оттадаь декхараш кхоачашдара шоаш ца кхобеш къахьегаш бола фермай болхлой, бIарчча фермаш, районаш кIезига яц вай республике. Дукха ха йоацаш хоам ма-барра, укх шера шии бетта хьайбай продукташ дукхагIа яхаран кийчъяран лелаяьча социалистически яхье котбаьиннараш а лаьрхIа республикански газеташ тIарча сийлен Доска тIа яьхай Грозненски, Шалински районаш. Шелковской, Ачхой-Мартановски районаша дика болх баь хилар белгалдаьд. Дукха фермаши бригадаши яьхай цу Доска тIа.

Дега тоам а хулаш цIераш йоах вай Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка М. Астамировай, Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза дояркай З. Даурбековай, С. Дугиевай, Малгобекски районерча «Советский» совхоза доярка А. Картоевай, кхыча районашкарча итташ болча дояркай.

Цхьабакъда, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето белгал ма-дарра, республика колхозашеи совхозашеи бизза пайда эцац дулх, шура, фуаш, тха дукхагIа даккхара йолаш йолча торонех. Хьайбай продукташ алсамйоахилга дукхача боахамашка мела лелара керттера бахьан да тешшаме доакъара база ца хилар, кийчдеш дола доакъар дика ца хилар. Из бахьан долаш хIара шера доакъара дерригача тайпаша хьайбаш Iалашделга 70 — 75 процент мара хилац.

ДIадахача итт шера доахан республика деррига боахамаш хьанйцача 9 процент мара дукхагIа хиннадац, хIаьта бахача наьха шоай доалахьа дараш кIезигденнад.

Къаьстта сатем боабеш да детташ дола доахан кIезигдалар.

Боахамашка е еза йоакхо яц Iул юхаметтаоттадара. Республика дукхача колхозашкеи совхозашкеи дукха доахан Iаьхара дус. ВIалла а ла йиш йолаш дац деттача доаханна ханал хьалха выбраковка елга. ДIадахача шера тайп-тайпарча бахьанегIа 8 эзар гаргга тIера даьннад уж, царех 4 — 6 шу даьннараш 3 эзар гаргга а доалаш. Боахам иштта лелабарах Грозненски, Урус-Мартановски, Шалински, Советски районашка детта доахан ер шу долалуш планагIа хила дезача боараме дацар.

«Скотопром», «Птицепром», «Плодопром» трестий, «Чечингушвино», «Консервплодоовощ» объединеней боахамашка дулха, къаьстта боабашкийн хьакхарчийн дулха, шурийна, фуашта пачхаьхьалкхен закупкаш дукхагIа яра кIезига пайда эц долаш долча доакъарехи производственни мощностехи.

Цу тайпара эттача хьало доккхийн бехктокхамеи декхараш оттаду фермай болхлошта, специалисташта хьалхашка.

Фермай эффективность лакхъяр — из да эггара хьалха хьайбайн коа тIарча оалхазарийн продуктивность айелга. ХIанз хьайбаш Iангара доалача хана Iалашде деза дукхагIа шура йоаккхилга, шерра юкъе доаладе деза чуоттадаь латта хьайбаш дикагIа кхоабилга, паччахьалкхенга дIачулуш уж дерстан дозал доккха долаши хургдолаш. Укх бетташка жа кхабарга хьежжа хургда царна тIера доаккха тха а.

Хьайбай боахама эффективность дукхагIча даькъе иштта тийша я доакъарех лерттIа пайда эцарах. Доакъараш кийчду цехаш хадданза болх беш хилийта еза, доакъара хIара килограмм, цох тоха еза пайдане хIамаш а тохаш кийч а яь мара хьайбашта дIалургйоацаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх.

Хьайбай боахама эффективность айяра тоаданза даргдац Iула тIера даьнна доахан юхаметтаоттаделга, цун фу дикагIа хулийтилга. Боахамий кулгалхойн специалистийн, ветеринарий, хьайбай боахаме къа мел хьегарий лоархIаме декхар да доахан Iаьхара дусилга дIадаккхар, Iаьсийн Iоахарийн до ца дойташ хьалхедар, цар сихха дегI дахьилгеи унахцIена хулгеи Iалашдар. Цу тайпара мара йолла йиш яц хьайбаш дебадареи цар продуктивность айяреи, хьайбай боахам тешшаме дегIаахара лард.

Бокха лоархIам болаш да хьайбаш лeладерий къахьегама овсарле лакхъяр. Мехка дояркашта юкъе баьржача боламо хьахьокх къахьегам кердача тайпара вIаштIехьбаьккхача, продукци йоаккхача промышленни технологи юкъе йоалайнча мел йоккха торонаш гучайоал. Тульски областа дояркаша шура дукхагIа яккхара дIайолаяьча яхьа юкъе бахаб Нохч-ГIалгIайчен хьайбай боахама бIаьш болхлой.

Хьайбай боахама деррига доакъош сихеи тешшамеи дегIадоаладар партийни, советски, боахама органий, боахамий кулгалхойн специалистийн, беррига колхозхойн совхозий болхлойн лоархIаме декхар да. Эггара хьалха дагакхаба дезар эшача тайпайн дикеи доакъараш кийчделга, цар страховой запасаш хьаяр, фермаш бIарчча шера, цахаддаш фуражаца Iалашъелга да. ЦIаьккхаза а хьежача бакъахьа да хIамаш дIаювча кхай фуструктурага, нагахьа санна данза даргдоацаш хуле фуражни культура дIаювш дола кхаш дукхагIа хилийта деза, хIанззе а дIадоладе деза доакъараш кийчдеча дикагIа йола технологи юкъе йоалаяра кийчо елга.

Республика юрта боахама министерства, кхыча ведомствашa, Респотребсоюзо, горрайисполкомаша, колхозийн совхозийн кулгалхоша овлан тIара тоаде деза дояркашта, скотникашта, хьайбай фермайн комплексийн кхыча болхлошта производственни бытовойн хьалаш хьакхоллилга, овсарле лакха йолаш къахьега цар материальни а моральни а безам хургболаш уж балхаш тIа дIачIоагIбергбола, фермашка къахьегамеи производственни дисциплина чIоагIъергйола гIулакхаш чакхдаханза даргдац.

Шеко яц Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доагIара накъадахара шерра социалистически яхь йоаржаяьча республика хьайбай боахаме къахьегараша Даьхе гIадъюгаш толамаш доахаргхиларах.

Ялата йоакхо ю

Сунженски района Ленина цIерагIча колхозе сихбенна гурахьа дийнача ялата подкормка еш ба. ПланагIа 1000 гектар йолаш хIанзле подкормка яьй 1127 гектара тIа, хIара гектара 9 центнер минеральни удобренеш а кхоачийташ.

Из болх беча хьалхалатт цхьоалагIча тракторно-кхай тIарча бригада звеньевой Цехоев Борис. Ден норма 11,6 гектар йолаш цо 18—20 гектара тIа удобренеш тосс. Ден норма 130—140 процент кхоачашъеш иштта овсаре къахьег уж удобренеш тIийоттача дакъа лоацача болхлоша Умарова Пазимата, Идигова Хьалимата, Махмудова Фатимас, кхыбараша.

М. ЦУРОВ.

Октябра 60 шу диЗара накъадолхаш

16 апреле — коммунистически субботник

Массава а раьза волаш...

Укх деношка Ленина орден лелаеча Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски машиннаькъа узла предприятей коллективаша укх шера 16 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник дара дIадоладаь дика гIулакх чIоагIа раьза хинна хьаллаьцар.

Массанахьа а вIашагIъехкай коммунистически субботник дара кийчо яра йола штабаш, де дезача балхий планаш увттаеш я.

Локомотивни депо къахьегамхоша дIа-юха югаргья бIаь совгIа беза мухь тIаболен пассажирски поездаш, массехк локомотивана, станока, деповски оборудованена ремонт ергья.

Вагонни депо коммунистически къахьегама ударникаша обработка а яь продукци чуйоттара йолча эстакаде дIаоттаергья 250 цистерна, текущи ремонт ергья 20 вагона, иштта ремонт яь кийчъергья вагоний йоккхий узлаш, оатхалаш, станочни оборудовани.

Коммунистически субботник долча дийнахьа чакхдаха доккхий декхараш тIаийцад узла движенцаша, путейцаша, связисташа, кхыболча машиннаькъахоша. Цхьабараша сиха вIашагIъехкаргья беза мухь ийца йолха поездаш, шоллагIчар боахамашка лостам бергба, вокхар тиша аьшк гул а деш дIалургда.

Коммунистически субботник долча дийнахьа мел даьккха алапи пятилетка фонда юкъедахьа лаьрхIад.

Г. АНОХОВ.

Кхыча деношкарчул дукхагIа

В. И. Ленин вaь 107 шу дизара сийна укх шера 16 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник дара Москверча хьалхалаттача предприятей коллективаша дIадоладаь дика гIулакх чIоагIа раьза хинна хьаллаьцад «Чечингсельстрой» треста аьшкбетона конструкцей завода болхлоша, инженерно - технически болхлоша, гIулакхерча наха. Ши бIаь совгIа саг хургва коммунистически субботнике хьинаре дакъа лоацаш. Кхыча деношкарчул дикагIа болх а беш, цу дийнахьа къахьегама вахте латтачар хьаергья 60 кубически метр аьшкбетона конструкцеш, 20 кубически метр бетонеи 50 квадратни метр столярни изделеш, 25 кубически метр ардакх йоаккхаргья. 16 апреле ше даьккха 500 сом алапи иттлагIча пятилетка фонда юкъедахьа лерхI завода коллективо.

Коммунистически субботник долча дийнахьа производстве болх беш боацараш хургба предприятe коа, гонахьарча моттигашка лостам беш, гаьнаш гонахьара ахка а оахкаш царна кIираш тохаш. Цул совгIа цар дIайогIаргья бIаь га.

Б. КОСТОЕВ.

ДУКХАГIА ТЕРКО ЯРГА ХЬЕЖЖА...

Толамца чакхдаьккхар иттлагIча пятилетка хьалхара шу «Шалинский» совхоза кхаш леладераша. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 24 центнер ялат чудера цар, план 23 центнер йолаш. Планал дукхагIа чуйийцар хьажкIаш а шекара свеклаш а. Цу гIулакхаша боахама дукха хIама ца эшаш 357 эзар сом пайда бир, план 100 эзар сом йолаш.

Из толам боаккхача къаьстта доккха дакъа лаьцар механизированни отрядий начальникаша Мусаев Сайпе, Юсупов Лом-Iале, механизатораша Дудаев Iабдулбека, Амирсултанов Султана, Абзатов Рамзана, Териев Iамархана, дукхача кхычар.

Мусаев Сайпех къаьстта дувца безам ба. Дукха ха яц из механизированни отряда керте оттаваь. Лоацача юкъа дика вIаштIехьбаьккхар по коллектива болх. Отряда хьалхашка латта декхараш хIара механизатора декхараш хиларах кхетабаьб болхлой. Цудухьа барт, цхьоагIо йолаш къа а хьег дика хьокхамаш а гойт отряда коллективо.

Дукхача хана денз хььнала къахьегарах укх шера Къахьегама ЦIеча Байракха орден елар Мусаев Сайпена. Цул совгIа дукха ха йоацаш орденашца белгалбаьхар цу боахама сий дола къахьегамхой Юсупов Лом-Iалии Дудаев Iабдулбеки. Лом-Iалена Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена орден елар, хIаьта Iабдулбека — «Знак Почета».

КарагIдаьнначох кхоачамбаь Iе дага бац совхоза кхаш леладераш. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна яьржача социалистически яхьа юкъе а баха укх шера план 23 центнер йолаш хIара гектара тIара гурахьа дийна ялат — 25 центнер, хьажкIаш планал совгIа 12 центнер, шекара свеклаш план 200 центнер йолаш 350 центнер чуя декхар тIаийцар цар.

Гурахьа дIайийнача культурий дика хьувкъам кхебара соахка елла лард кхы а чIоагIъяр духьа шоай низ дIакхоачар даьд совхоза кхаш леладераша укх шера а.

Иштта, хIара гектара тIа шишша центнер кхоачийташ аммиачни селитраца подкормка яьй гурахьа дIайийнача ерригача 2000 гектар культурашта. Яьча йоакхонга хьежжа боарамагIа листа, низ болаш дегIаена латт уж хIанз.

Боккха теркам тIабахийтаб совхоза кхаш леладераша бIаьсти ювча культурай дика хьувкъам кхебара а. ХIаьта укх шера боахаме дIаювргья 500 гектара тIа ялатаи 800 гектара тIа силосаи лаьрхIа хьажкIаш, 350 гектара тIа шекара свеклаш, цхьан шераи дукхача шерашкеи тIаювла тайп-тайпара баьцаш.

БIаьсти юв культураш дIаехьакъоастадаь деррига лаьтта эзба аьха даьккхар соахка. Цунах 600 гектар совгIа дар органически удобрени а юллаш юха аьхар, тIеханахьа улла лоа лаьтта кIала а дохийташ. Цу тайпара кийчдаьча лаьтта дIайийцача культурашта йокъало дукха зе дергдац.

Лаьтта хьаьндара къаьстта йоакхо ю укхаза. Иштта, ялата хьажкIаш, шекара свеклаш дIаювргйола кхаш хIара гектара тIа кхоккха центнер суперфосфати цхьацца центнер калийни тухи кхоачийташ хьаьндаьд. Цул совгIа кхашка хIанз а дIакхухьаш я органически удобрени. Из болх беш я «Сельхозтехника» Шалински объединенера ена механизаторий отряд. ВорхI низ болча тракторийи 9 автомашиний новкъосталца хIара дийнахьа 700 тонн совгIа органически удобрени дIахьу кхашка механизатораша. ХIаьта цар беча балха совхоза кулгалхой геттара раьза а ба.

Техникеи тIехьатосса инвентари 15 февраль тIакхоачаш тояь яьккхар совхоза механизаторашеи механически мастерске болхлошеи. Шоай низаца тоае хьалаш доапача, хIаьта дукха ха йоацаш вIашагIъехкача лоалаха ухкача совхозий тракторaш тоаеш ба уж укх сахьате.

Цхьацца бIаьстан балхаш а даьд совхоза болхлоша хIанзле. Иштта, дукха ха йоацаш Дудаев Iабдулбека дIабийра бIаь гектара тIа кен. Из болх шин дийнахьа баь ваьлар из, балха нормаш 180 процент кхоачаш а еш.

Механизатораша Абзатов Рамзанеи Териев Iамарханеи макха а боаккхаш дIакъайлар 120 гектар лаьтта Iайна тIоадал. Балха нормаш дикка тIехкхоачашъеш къахьийгар царех хIаране а.

Иштта, укх юбилейни шера хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара ерррига шоай уйла тIаяхийта къахьегаш ба совхоза кхаш леладераш.

М. ХАМАТХАНОВ.

Монгольски доттагIий — вайцига хьоашалгIа

Селхан Iуйрийна г. Грозне кхаьчар Москве КПСС ЦК лакхехьарча партийни школе бетта йолча курсашка деша багIача вай монгольски доттагIий йоккха группа.

Группана керте латт МНРП ЦК партийни тIахьожама комитета председатела заместитель Ш. Цэрэвсамбла.

Вокзале баьхкача хьаьшашта накъабаьхкабар КПСС обкома секретарь М. О. Бузуртанов, парте Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов, КПСС обкома организационно - партийни балха отдела заведующи В. И. Дмитриенко, халкъа тIахьожама республикански комитета председатель Р. А. Саламова.

ДоттагIий баьхкаб республике беш болча партийни, советски, боахама балха опыт йовза. Цудухьа эггара хьалха уж хилар КПСС областной комитете. Цига царца КПСС обкома хьалхарча секретара А. В. Власова доттагIлеи беседа йир, КПСС обкома членашеи членалла кандидаташеи дакъа а лоацаш.

Хьаьшаша тийннача хаттарашта жопаш тийлар парте обкома бюро членашеи членалла кандидаташеи.

Цул тIехьагIа хьаьший хилар город йовзаш. Грозне центральни майдан тIа цар зизаш дехкар Коммунистически партии Советски паччахьалкхеи хьакхеллача, Монгольски халкъа сийлахь-воккхача доттагIчун Владимир Ильич Ленина памятника хьалхашка.

Делкъел тIехьагIа Монгольски доттагIий хилар «Родина» яхача пригородни совхозе. Цига царна байзар «Консервплодоовощ» объединенеи боахамеи болх, партийни организацеша чакхдоаха гIулакхаш. Хьаьший хаттараштa жопаш делар объединене генеральни директора Б. Г. Бычихина, объединене парткома секретара В. С. Головченкос, совхоза директора П. М. Крутова, боахама парткома секретара Соляникова.

Грозне МНР викалаша даьккха хьалхара ди чакхдаьлар республика Лакхехьарча Совета Президиуме тIаэцарца. Укхаза къамаьл хилар боахами культуреи хьаечара Советий лоархIам айбаларах, хIаьта иштта социалистически культура дегIайоалаяра проблемаехи советски наха кхетам лучара цун лоархIам айбарахи.

Цига дакъа лоацаш хилар НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, республика Министрий Совета председатель М. А. Керимов, кхыбола официальни нах.

ТIадоагIача деношка хьаьший хургба «Электроприбор» заводе, Шелковской районерча дикагIча «Коминтерн» яхачеи «Красный пахарь» яхачеи колхозашка, Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизара сийна шера план чакхъяккха йоагIача тайпара чакхъяккхара гIулакх эггара хьалха дIадоладаьча «Красный молот» заводе, республика белгалйолча моттигашка.

Безача монгольски хьаьшашка моаршал хоатташ вайна цIенча дег тIара лов Нохч-ГIалгIайчен лаьтта беркатеи пайда эцаши ха цар дIаяхьар.

Советий мехка гIолла

МОСКВА. СССР 50 шу дизара цIерагIча автоматически линей заводе дукха арахеца йолаяьй торцешлифовальни станокаш. Тайп-тайпара подшипникаш хьаяра лаьрхIа я уж. Хьаеш йола оатхалаш геттара нийса хьакхарца, управлени паргIатта е йиш хиларца, болх беча хана тешаме хиларца белгалйоал керда оборудовани. Станокий хьалхара партеш кастта КамАЗа цехашка оттаергйолаш я.

•

МИНСК. «Сельхозтехника» яхача Прибугски объединене Брестера гаьна йоацаш эксплуатаце дIаеннача Агрохимически центро дIачуэцаргья удобреней известковни материалий йиъ машиннаькъа эшелон. 7,5 эзар тонн тукаш чухошаш йола хранилища мостовой грейферни кранашца, низ болча конвейерни линешца кийчъергья. Агрохимически центраш хьаяьй «Сельхозтехника» 70 совгIча объединене. Укх пятилетке хьалъяь яргья уж Белоруссе вокх районашка а.

•

ЧАЙКОВСКИЙ (Пермски область). ЦIе седкъа лотабеннаб даьреш деча комбината проходной тIа яхьа лидера — цхьоалагIча ткацки фабрика коллектива сийна. Планал совгIа шовзткъе итт эзар метр продукци арахийцай укхаза шу хьадоладелча денз. Из толам баьккхаб оборудоване гIулакх ду зонаш шеръяра чотах—цу тайпара метод дIайолаяьй хIанз предприятерча эзар гарггача болхочо-кхалсага.

•

ТАЛДЫ-КУРГАН. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаяь художественни выставка хьайийлай Саркандски районерча «Семиречье» яхача колхозе. Цига хьокха оттаяь я живописа, графика, скульптура шовзткъа гаргга произведени. Уж ерригаш а цхьан авторо хьаяьй — Покаталовски итт шера школа директора А. П. Белова. Цун произведеней турпалаш — шоай колхоза къахьегамхой.

•

МАЙКОП. БIаьстан юхье дIадувргдола хьажкIий фу дIадахьийта баьинаб Къилбаседа Кавказе эггара йоккхагIа йолча Гиагински калибровочни завода болхлой. Укх бIаьстан юхье 500 эзар гарггача гектара тIа дIаде тоъаргдолаш итт эзар тонн совгIа тIехдика фу кийчдаьд укхаза.

•

БАКУ. Турбаш кхухьача грузовой машиний хьалхара парти арахийцай «Бакинский рабочий» яхача машинаш еча заводо. Шийл хьалхагIа хиннарел машин белгалйоал мухь дукхагIа озаш хиларца. Къаьстта ший тайпара устройство оттаяьй цунна, хIаьта цун новкъосталца цунга шийна тIайотталу цаIн ахи гаргга метр диаметр а ткъо тонн хIана яц аьнна еза а йола болата колонна. Низ бола агрегат-турбовоз — Азербайджана машинаш ераша пятилетка шоллагIча шера арахецаргйолча кердача мехкдаьтта промыслови оборудоване кховзткъа тайпах цаI.

Кулгалхо, хьехамча

Укх тIеххьарча шерашка дукха бригадираш хувцабеннаб Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-4 Палий Людмила Александровна хIанз керте латтача бригаде. Цунца дувзаденна бригада болх лерттIа дIабодацар, хадданза тIехьаюсарашта юкъе яр. Дукха хувцалора каменщикаш а.

Каменщикаша дехарах цига кулгалде хьожайир СМУ-4 кулгалхоша Палий Людмила Александровна.

Цу гIулакхага бала а баьина хьалха а санна балха тIа аьттув лехараш, балха хьабахка тIехьабувлараш нийслора. ДIахо иштта болх дIабаха йиш йоацилга кхетадора Людмила Александровнас.

— Оаш хержа бригадиралла оттаяь ма-йий со, вай деррига гаш а барта а долаш болх тоабе ца хьоже вайчох болх хургбац, — аьлар бригадира. Духхьала со болх тоабе гIертарах, шо сона тIехьа ца хуле, оаш аз яхачунга, аз шуга ла ца дувгIе хьалха санна нормаш а кхоачашъергъяц бригадас, йиду алапи а лоха хургда.

Цо яхачуна раьза бар дукхагIбараш. Звеноашта кулгалде хьожабир цо балха тIа йоккхагIа опыт йола, хьехамчашта юкъе дикагIа лоархIаш бола каменщикаш. Из а бригадерча гIишлонхошца дага а яьина мара данзар. Звеношта юкъе шерра социалистически яхь йоаржайир. Социалистически яхьа условеш чIоагIйир болхлошца цхьана. Къахьегамеи производственнии дисциплина телхаерашкара доагтIаш дар ше меттел гIишлонхошка шоашка хьадехийтар шоай новкъосташкара. Денгара денча тоабала болабелар бригада болх.

ГIишлонхой балха тIерабувлилга е балха хьабахка тIехьабувлилга цIендаь дIадаьккхад бригаде. Ма-могга дикагIа, дукхагIа, дIадодар кIезигагIа долаш дергда гIишлон балхаш яхача уйланца къахьегаш ба бригадера беррига болхлой. Иштта къахьегарах дIадахача шера план' ханал дуккха хьалха кхоачашйир цар. Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача дезача цIейна къахьегама совгIат кийчдара пятилетка хьалхарча шин шера задани гIишлонхой дезача цIейга, 14 августага кхачалехьа кхоачашъе лаьрхIад бригадас. Из кхы а хьалха кхоачашдергхилар къаьгга хьахьокх доахача къахьегама толамаша. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа шишша норма кхоачашъю бригада гIишлонхоша.

— Дукха хувцаденнад керда кулгалхо хьожайнча денз коллективе, — йоах СМУ-4 начальника Кузьгов Ювсапа Абос. — ЦIенхаштта тоадаьд къахьегам вIаштIехьбоаккхилга. Хьалха хиннараш бий-хьогI ераш аьнна хеталуш хувцаеннай гIишлонхой оамалаш. Iуйрийна балха хьа ма-кхаьччингехьа болх дIаболабара эша долаш дари доацари фуд хьож Людмила Александровна. Нагахьа санна цхьан звено участке материал йоацаш хуле, из звено кхыча участке хьожаю болх бе. Хьалха санна болх бац яхаш багIийтац гIишлонхой. Болх боарамагIа дIабахийтара эшаш дар тIада сиха оарцагIйоал бригадир ше.

Кулгалхо духхьала организатор хинна ца Iеш хьехамчеи кхетамчеи хила везилга дика кхетадеш я Людмила Александровна. Цудухьа дукха кхетама болх бу цо бригада гIишлонхошта юкъе. Училища йисте а яьккха бригаде къахьега баьхка къона гIишлонхой тIачIоагIбу йоккха опыт йолча болхлошта, ше а дукха новкъостал ду цо царна. Тхо цига нийсденнача дийнахьа къонача шин гIишлонхочо даьча гIалатах дувцаш яр бригадир. Тхона училище иштта хьийхад яхаш шоай чутIара бала тугаш бацар гIалат баьинараш. Кхы уж къарбала ца тигача Людмила Александровнас аьлар: пенаш оагIора дотта-м Iомадаьдац шо училище аьнна. Царна хьехар деш дукха дийцар бригадира, бригадерча гIишлонхоша. Шоашкара из санна дола гIалат ца далийта дош делар къонабараша.

Ше гIишлошъеча къахьегаш йолча ткъаьх шера итташ бола гIишлонхой кийчбаьб Людмила Александровнас. Цу шерашка цун къахьегама толамаш белгалдоахаш дукха совгIаташ тийннад цунна. Укх тIеххьарча шерашка «Социалистически яхье котъяьннар» яха массехк сийлен знак, «ИиттлагIча пятилетка ударник» яха знак еннай цунна.

Людмила Александровна юкъейолча бригадас дакъа а лоацаш, дукха цIеной хьалдаьд Грозне.

— Микрорайонашка нагахьа цIа хьалдаьдац тха бригадас хьинаре дакъа ца лоацаш, — йоах бригадира. Уж гIишлош хьалъеча дика къахьийгача хIана бригаде дикагIбола гIишлонхой лоархIаш болчар цIераш йоах цо. Царех ба каменщикаш Хаспутдинова Анна, Галаева ЗалпаI, Сидельников Георгий, Абубакаров Хьусен, кхыбараш.

Ший вахаре бочагIа дола шу лоархI Людмила Александровнас 1965 шерах. Цу шера дIайийцай из КПСС членалла. Цу сийдолча цIеро шийгара дукха дIадехилга дика кхетадеш яр из. Духхьала хьинаре къахьегарах доалаш доацилга ховра. Цудухьа шийна моллагIа тIабилла общественни болх а цIена кхоачашбора цо. Цкъа санна дуккхаза хийржай из профсоюза групоргалла, СМУ-4 партбюро член хиннай, къахьегамхой Ленински райсовета депутат хиннай. Иштта ба Палий Людмила Александровнай къахьегамеи общественни балхеи сийдола никъ.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: каменщикий бригадир Л. Палий.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТБЮРОИ ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХИ

Дукха тIахьехамаш, стендаш, плакаташ я Грозненски депо коая цув пехашкеи. Ерригаш а КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра, иттлагIча пятилетке тIехдика къахьегара, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара производственни кердача толамашца накъаяхара коллектив тIахьехаш я уж. Ала хIама довцаш укхаза йоккха уйла тIаяхийтай гойтара агитацена.

ТIаккха мишта Iомаю парте XXV съезда материалаши КПСС Централъни Комитетеи правительстваи кхыдола лоархIаме документаши.

— КПСС XXV съезда материалаш керттерча даькъе хьалхе оттаячча программах политически дешара школашкеи кружокашкеи Iомаю, — яхаш дувц партбюро секретара Д. М. Мадагова.

Депо я 20 саг чувоагIа шоллагIча шера дешара юкъерча звенои школа, 74 саг дешаш вола марксизма-ленинизма лардаш Iомаяра 4 школа, иштта 17 саго дешаш йола юххьанцара цхьа школа. Юхебисараш дешаш ба коммунистически къахьегамеи экономически дешареи школашка.

Занятеш дика ю цу школай пропагандисташа. Къаьстта из болх дика барца белгалбаха беза инженер С. С. Черняга, автоконтрольни пункта бригадир Л. А. Домбровская.

«Мехка экономика иттлагIча пятилетке», «Эффективность лакхъяри производства дикали», «Дерригa сага духьа, сага вахар тоадара», «Машара программа дIайолаенный» яхача темаех занятеш яьй пропагандисташа.

Занятешка депо вахарах, социалистически декхараш кхоачашдарах, коллектива производственни гIулакхех масалаш кхувл пропагандисташа. Иштта дукха масалаши факташи йолаш хул цар беседай темаш а. Цу дерригнеша къахьегама доккхий толамаш дахара тIахьех ладувгIараш.

Белгалдаккха мегаргда цу школай ладувгIараша слесараша нов. Паничкина 1978 шера чотахи нов. Попова 1977 шера шоллагIча ах шера чотахи болх беш хилар. Иштта дукха агитационно-массови болх бу депо политинформатораша а. 38 саг ва уж. ДукхагIйолча хана балха ди дIадолвдалале цехашкеи бригадашкеи къамаьлаш ду цар. ДикагIболча политинформаторех я экономист Л. Ф. Гусакова, слесарь В. И. Гончаров, инженер М. Б. Лешин, кадрай отдела болхло И. О. Манасиев, кхыбараш. Вай хана лоархIамеча темах беседаш еш кердача газетехи партийни библиотекерча материалехи пайда а эцаш хьалхе а кийчлу уж.

Белгалбаккха мегаргбелаш ба депора лекционни пропаганда болх а. Укхаза я «Знание» яхача общества юххьанцра организаци. Цунна кулгалдеча Н. С. Бондаренкос дувц:

— 25 сагах латта тха общество. Царех я инженер Т. А. Дурова, депо начальника заместитель А. З. Джаватханов, вагонаш хьанйеш вола Е. М. Азизов, керттера инженер Г. И. Гончаров, кхыбараш. Лектораша шоаш увттаю лекцей темаш. ХьалхагIа общества совете йийца чIоагIъьячул тIехьагIа мара ешаи уж коллективе. Иштта лектораша кийч а яьйнйшай «Сийлахь-боккхача Октябра новкъа кердача лакхаленга», «Халкъа карагIдаьнча сийлахь-доккха хIама», «Советско-венгерски доттагIал», «Эффективностаи балха дикалаи тIехьарча Ерригсоюзни социалистически яхьах» яхача темаех йола лекцеш.

Керттерча даькъе идеологически болх КПСС XXV съезда решенешта пропаганда яра тIаберзабаьб партийни организаце. Цхьабакъда, лоархIаме кхоачамбоацараш-м да цу балхаца. Масала, беседашка лерттIа кийч ца луши духхьал яьй алийтеи еш ба цхьабола политинформатораш. Цудухьа царех дукха, пайда эцац ладувгIараша.

23 агитатор ва депо. Иштта, цар декхар да цехашка, бригадашка, къаьстта нах бахача кварталашка беседаш елга. МоллагIа даьр мегаргдолча хьале ба уж. Хоржамашка кийчлуча деношка мара хилац цар болх. ЧIоагIа хала хете а, «Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга кийчдалара» темах цхьаккха а беседа яьяц цар.

Политинформаторашца, агитаторашца совещанеши семинараши е декхарийла я партийни организаци. Бакъдар аьлча, укхаза наггахьа мара хилац цу тайпара мероприятеш. Политинформатора е агитатора ше баьча балхах-отчет луш моттиг хиннаяц партийни организацена. Цу гIулакхо торо хулийтаргъяр цар балхацара кхоачамбоацараш критика а еш белгалдаха е дика дарий опыт кхычарна дIайовзийта. Масала, депо берригача пропагандисташта дIаяйзаяц дикагIболча пропагандистий С. Черняген Л. Домбровскаяйи балха опыт. Иштта мара пайда эцац дикагIчарех болча агитаторий балхах а.

Хьалхарча юхьиге во болх беш яц аьнна хеталуш йола агитаторий группа а кIалхаръяьннай партбюро бIарглокхама. ДIайовзийтаяц укхазарча дикагIбарий опыт а. Цхьабараша занятеш юкъагIйоахаш а моттигаш хиннай. Бакъдар аьлча, царех хIаранеца беседа а еш, из бакъахьдаьккхад партийни бюрос.

Хаттарийн жопийн сайренаш, яр дикагIболча рационализаторашца, къахьегамеи тIемеи ветеранашца, нисателашца, артисташца вIашагIбеттабалар санна йолча мероприятей кIезига уйла ю депо. ХIаьта безам хилча каст-каста е йиш йолаш я цу тайпара сайренаши вIашагIккеталгеи.

ДIахойодача ханарча ший балха тIа депо партбюрос къаьстта уйла тIаяхийта езаш ба дукха ха йоаццаш кепа теха арабаьнна «КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра даькъе устни политически агитаце лоархIам лакхбарах» бола КПСС Центральни Комитета соцам.

Боккъалдар аьлча, партеи правительстваи хьалхашка оттадаьча лоархIамеча декхарашта юстара латтац депо партийни организаци. Идеологически балха ерригача формаехи методехи пайда эц цо, хIаьта лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш атта дIадоахалургдолаш да.

С. ВОРОНИН.

ЗАВКОМО ЙОАКХО Ю

№ 1 йолча сборочни цеха дIоаххала дIа-юха ух цIена «Москвичаш». ХIанзa-м шоаш лелац уж. Уж лелаераш я «хьаькъал дола» ЭВМ-аши чоалхане механизмаши. ДIаболабу мотор, дийнлу машина — дукхагIа хул дерригача дуненa тIа цIи хеза йола малолитражкаш. ХIара 95 секунд массаза яла керттерча конвейра тIера ара йоал керда машина, хIаьта иштта цхьан боарамагIа болх беш хиларца белгалбоалаш ба Москверча Ленински комсомола цIерагIча автозаводо толаме беш бола болх.

АЗЛК тахан деш мел дар керттера декхар кхоачашдара тIадерзадаь да — продукце эффективности дикали лакхъяра, долче «Москвич» яха марка тешаме хилийтара а. Коммунистически хьисапе къахьегарей предприяти образцови хилийтарей болам дIабоаржабеча, производства резерваш лахарей дикала управлени ярей эффективни система кийчъяра инициатива дIайолаеча боккха лоархIам болаш я завода профсоюзни организаци. Цун мугIарашка ба итташ эзараш нах.

Предприятера хIара шоллагIа вар — коммунистически къахьегама ударник ва. Ерригача цехашка вIашагIъеххай хьехамчий Советаш, хьинаре болх беш я халкъа тIахьожама группаши посташи. Автозаводцаш — «ХIара участкана — интенсификаце программа, хIара болхлочoa — эффективноста лицевой счет!» яхача девизагIа йолча социалистически яхьа инициатораш ба, 3000 совгIа бола болхлой, хIанз эффективноста лицевой счеташ йолаш ба, дукха производственникаш шоай клеймо а йолаш болх бе бокъо яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш ба.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара яха ма-йоаггIара накъа яхара яхье а яьнна АЗЛК коллективо лаьрхIад 7 ноябрга планал совгIа 4 миллион сома маьха продукци арахеца, цу даькъе 800 автомобиль а йолаш. Толамца кхоачашъяьй автозаводцаша шин бетта план. Ерригача участкашка, хIара болх беча моттигашка резервех ма-могга дукхагIа пайда эцара тIехьа къовсам боаржабаьб.

ЧIоагIа теркам тIабохийт профсоюзни организаце автозаводций къахьегамен салаIарей хьалаш тоадара, производства технически боарам дIахо лакхбара, мощностаншта реконструкци яра. Завода конструкторашта лаьрхIа предприяте хьалъеш латт керда корпус, хьалъеш латт узелийн оатхалийи автоматизированни склад, хIаьта иштта низ бола керда прессови корпус а, хьалде доладаьд автомобилашъерий керда культура Дворец, болхлошта чубаха цIенош.

СУРТАШ ТIА: 1) тоxкамаш деча цеха участка мастер Н. Холодини (аьрдехьарвар) слесарь-водитель Г. Лунини, сбыта отделе дIаяхийта кийчъеча «Москвичашка» хьожаш ба.

2) Завода ветеранех цаI, тоxкамаш деча цеха хьехамчий Совета председатель И. Л. Молчанов.

В. МАСТЮКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ПАРТЕ ХЬЕХАМ—НАЬХА ДЕГАШКА

ТIАХЬЕХАМ БЕШ ДОЛА АГИТАТОРА ДОШ

ЧIоагIа хьашт долаш, шоай Даьхенах доккхал деш тIаийцар республика къахьегамхоща «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хьакъехьа» КПСС ЦК-ас баь соцам. ХIаране къахьегамца Даьхе гIадийга... Духхьал цу низ болча, кIоаргача, патриотически уйлаша дIайолаяьй къахьегамхоша Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара баха ма-боаггIара накъабахар духьа лаьца социалистически яхь. Из белгалйоал болхлой, колхозхой, интеллигенце доккхача политически къахьегамеи хьнарца, энтузиазмацеи творчески кIоаргача уйланцеи, массе тайпарча початашца. Промышленни предприятешкеи гIишлошкеи, колхозашкеи совхозашкеи, учрежденешка хьинареча юбилейни вахта дневникаш доладаьд, экономе юбилейни счеташ хьайийллай. Социалистически яхьа ерригача, социализм хьалъеча бе-беча ханашка хьахиннача дикагIа мел йолча формехи методехи пайда эца гIерт цуи доакъашхой.

Грозиера къахьега коллективаш, Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производственни объединенеи Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» яхача машинашеча заводеи патриотически инициатива хьал а лаьца, езача юбилейна — Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара яха майоаггIара накъаяхар духьа лоаттабеча къовсама юкъеяхай.

Ленински районе из инициатива хьаллаьцай «Росмясомолстрой» яхача дIа-са лелача къаьсттача механизированни колонно, бувзама производственно-технически управлене, № 3 йолча пассажирски автобусни предприяте, «Консервплодоовощ» яхача производственни аграрно-промышленноторгови объединене. Цу предприятей къахьегача коллективаша доккхагIа дола социалистически декхараш тIаийцад шоашта иттлагIча пятилетка хьалгарча шин шера производственни заданеш ханал хьалха, 1977 шера 7 ноябрь хьатIаотташ кхоачашъе.

Цу предприятей а хIаьта иштта Грозненски УБР «Центроспецстрой» СУ, кхычар а парторганизацеша цIенхаштта йоакхо ю тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара даькъера агитколлективайи политинформаторий группайи лоархIам лакхбара. Социалистически яхь йоаржаяра инициатораш а хинна дIаэттаб «Центроспецстрой» СУ агитатораш. Масала, бригадир И. И. Пушкарев керта латта монтажникий бригада ше санна къахьегача новкъосташка кхайкай иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузаш кхоачашъяра уж тIахьехаш. Из патриотически тIахьехам хьаллаьцаб агитатораша: слесарий бригадира, коммуниста А. А. Швецова монтажникий бригадира Г. З. Бекмухамедова, механизмаш тоаеча мастерске заведующе коммуниста С. И. Зимина, кхычар.

Сийлахь-боккхача Октябра сийна социалистически яхь йолаьрий байракх лаккха яйъ лелаю «Красный молот» яхача завода коммунисташа, парторганизаце ерригача идеологически активо. Шера задани Октябра 60 шу дузаш кхоачашъе аьнна коммунист Н. И. Брызгунов керте латтача мехкдаьтта аппаратурии цеха комплексни бригада инициатива хьаллаьцай Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Н. Г. Рыженков, А. И. Олейников, А. С. Колесников, Н. А. Реутов, дукхха кхыбараш керте латтача бригадаша.

Чон лоаладеча цехерча В. С. Баканова бригада членаша декхар тIаийцад къахьегама овсарле лакхъяра чотах шера задани юбилей хьатIаотташ шозза кхоачашъе аьнна. «Октябра 60 шу дизара — 60 хьинаре кIира» яхача яхье иштта хьинареча къахьегама масалаш гойт завода комсомольцаша а.

Планаши декхараши тешшаме кхоачашделга Iалашдеш йола дукхха хьадда мероприятеш белгалъяьй завода партkомо. Чакхъяккха лаьрхIад предприяте сийлахьча революциони, тIема, къахьегама традицешта хетаяь конференци, къахьегаме хьалхалаттараш сийленца айбара, кагирхой болхлошта юкъебахийтар дездара, тIемеи къахьегамеи ветеранашца уж вIашагIкхетара сайренаш а хIаьта иштта пенгазетий конкурс а, художественни самодеятельноста хьажараш, спортивни яхьаш.

Устни политически агитаци хьалхагIа а хиннай, хIанза я юххьанцарча парторганизацей къахьегача коллективай членашта идеологически, къахьегама, нравственни кхетам луча лоархIаме ког гIортолга, нахацарча парте массазарча бувзама дикагIйолча формех цаI. Цудухьа парте Ленински райкомо къаьстта лоархIам бу цун. Тахан парте XXV съезда решенешта, «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хьакъехьарча» КПСС ЦК соцама районе пропаганда еш ва 2131 агитатор, 1315 политинформатор, 1030 пропагандист, «Знание» яхача общества 1400 лектор, партийни комитета 50 докладчик.

Къахьегача коллективашта юкъе Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хьакъехьарча КПСС ЦК соцама пропаганда еш а из дIадовзийташ а ва Заводской районера 765 политинформатори 1530 агитатори. Дешаца а шоашкара гойтача масалца а района къахьегамхой оарцагIа боах цар планаши дезача цIей сийна тIаийца социалистически декхараши толаме кхоачашдара.

Парте чурчеи арахьарчеи политиках лаьца, хIара болхлочун инициатива дIахо дегIайоалаяра, социалистически яхь йоаржаяра балха тIарча шоай новкъосташта хьалхашка беседаш ю агитатораша В. Г. Грачева, Ю. У. Аксенова — Ленина цIерагIа ГНПЗ, В. С. Солнышкина — СМУ-7, политинформатораша Ю. Н. Савельева — ПТК, В. Л. Аванесова — № 7 йолча треста СМУ.

Агитаторехи политинформаторехи ког гIортолга а еш, грозненски радиотехнически завода парторганизаце вIаштIехьдаьннад «Советски Iаьдала 60 шу дизара хьинареча къахьегама 60 кIира» яхаш девиз а йолаш социалистически яхь йолаяра къахьега коллектив оарцагIяккха. Заводе къахьегама кIираш вIашагIдохкаро хIара болхало, инженерно-технически балхаш дер яхьа юкъеозя, балха эффективности дикали лакхъяр, коллектива членашта коммунистически кхетам балар духьа къовсам лоаттабе лерхI. ХIанз районе болх беча берригача нахах 53 процент бараша къахьегаш йола бIаь гаргга производственни коллектив хьинареча къахьегама вахте эттай Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна.

Октябрьски района къахьегамхошта юкъе массово-политически болх беш ва 659 агитатори политинформатори, парте райкома 60 лектори докладчики, «Знание» яхача общества 700 лектори общества члени. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна лелаеча социалистически яхьа инициатораш ба «Промавтоматика» Iилма-производственни объединене опытни завода агитатораши политинформатораши. Цар инициатива хIанз хьаллаьцай районерча 15 предприятеи организацеи.

Цхьабакъда юххьанцара парторганизацеш ерригаш а яц устни политически агитаце торонех иштта бизза пайда эцаш. Агитационно-массови болх вIаштIехьбоаккхача ханеи цун чулоацама юкъеи массаза а теркалбац наьха образоване боарам, царна ховр-хезар. Агитатораши политинформатораши дукхагIа хилийта а гIерташ цкъаза из болх тIабулл кIезига кийчо йолаш болча новкъосташта.

Цхьайолча парторганизацешка агитатораш геттара бицбалийтаб. Масала, бувзама автобаза, спецавтобоахамашка, юрта боахама министерства ПМК-ай парторганизацешка агитаторий оаз ца хоза дуккха бетташ даьннад.

Пивзавода, № 15 йолча маслозавода, столярни хIамаш еча завода агитаторашеи политинформаторашеи уйла геттара кIезига тIайохийт дисциплина телхаерашца, малараш тIехдоахарашца, хулиганстваца, хIама бе-башха це хетарашца, алхха шоашта яхаш леларшца къовсам лоаттабара дешашта.

Могабеш бац № 1 йолча дIа-са лелача механизированни колонна, граждански гIирсий дистанце, мухь тIабувттарабоассабара балхий дистанце парторганизацешкара агитатораши политинформатораши. Царца еш е инструктажаш а, е семинараш а яц. Укхаза бетташ доах къахьегача коллективай членашта лекцеш ца ешаш, беседаш, докладаш ца еш. Агитатораша дешаргдола гIулакх вIаштIехьдаьккхадац Грозненски аьшкабетонни конструкцей завода, «Чечингсельстрой» треста ПМК-223, № 5 йолча пассажирско-автобусни предприяте парторганизацешка а. Дага-дага дехача хана мара дац цига агитаторaша къамаьлаш, беседаш.

Устни массово-политически балха лерттIа лоархIам бац «Трансмаш» яхача завода, СУ-11, «Старогрознефть» НГДУ ОРС-а парторганизацешка. Нах баххача беш бола агитационно-массови болх мела лелабу ацетоно-бутилови завода, Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене СМУ-9 агитколлективаша.

Доваладаьча цу масалех хьагуш ма-дарра, халахете а, вайцига хIанз а кIезига дац къахьегача колелктивашта юкъе санна, иштта нах баххача моттигашка а беча устни агитационно-массови балха бе-беча формашта юкъера кхоачамбоацараш. Масала, бокъонца бизза тIахьожам лоаттабац политинформаторийи агитаторийи балха. Царех хIаранеца ханханнахьа я каст-каста а инструктаж яц, де дезараш дувцац массаза а, теоретически методически новъостал дац. Нах баххача моттигашка чакхйоахаш йола тайп-тайпара мероприятеш дукхагIа йолча хана чулоацам во болаш, формализм йоалаш я, цудухьа пайда луш а лаьрхIар кхоачашдеш а хилац.

Агитколлективай балха мах беча хана дукхала хьокхамаш дац керттерча даькъе теркалде дезараш, дикала хьокхамаш да: коллективера дисциплина, къахьегама толамаш, из вIаштIехьъяьнна хилар, цига коммунистически морала нормаш чIоагIъялар. Цу дерригнена къаьстта теркам тIабохийтилга дIадийхад вайгара укх деношка КПСС ЦК устни агитацех баьча соцамо.

П. МАКСИМОВ.

ТУЛА. ИттлагIча пятилетка шоллагIча шера хьинаре къахьег «Прибой» яхача завода коллективо.

Предприяте толаме чакхъдоаккх производство технически тоаелга, продукце дикала управлени яра комплексни система юкъейолаелга.

Цехашка, участкашка шерра яьржай Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара йола социалистически яхь. Коллективе хьахиннад къахьегама керда гIулакх — шера задани 7 ноябре кхоачашъелга.

Январь бетта итогаша хьахьокх предприяте шу дика дIадоладаь хилар.

СУРТА ТIА: сборочни конвейер. Укхаза болх беш я Н. Ашуркина кертте латта коммунистически къахьегама бригада. Цу коллективо арахецаш йола микрофонаш паччахьалкхен дикала Знак сина я.

Ю. НАБАТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДАЬХЕ ЕЗАШ ХЬАЛКХЕБУ

Укх шера январь бетта Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийленца накъадахара йола классашка боацача балхий дукха мероприятеш хьайийллача партийни собране йийца а йийца чIоагIйир оаха: «Октябра — 60 шу» яхача темах общественно - политически чтенеш елга, «Октябро хьакхеллараш лораде» аьнна комсомольски собрани, «Сийлахь-боккха Октябрь художественни литературеи искусствеи» яхача темах дешархой конференци елга. Иштта плана юкъедихьар «Са мохк иттлагIча пятилетке» аьнна теоретически конференци елга, «Лепа, Октябра сердал!» яхача девизагIа дикагIа материалаш ешараи сурташ дахкараи конкурсаш оттаелга, «Аврора коталон топаш яьлар», «Советий мехка 60 шу», «Аз иллеш доах Даьхенах», «Дай наькъаш — къонгий наькъаш» аьнна тематически сайренаши «Тахан революционер — из хьона хетачох фу яхилга да?» яхача темах ерригача школа дакъа лоацаш диспути елга.

Классай кулгалхошеи комсомола комитетои шоай шоллагIча ах шера балха план оттаеш юкъехьоргйолаш учительски хьалтехаяр уж мероприятеш.

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дизар деззарах бола КПСС ЦК соцам арабаьннача хьалхарча деношка партийни комсомольскии дешара системе, классашка, комсомольски группашка из Iомабе доладелар тхо. Коммуниста Р. А. Латировас кулгал а деш иттлагIча классашта лаьрхIа хьалха болх беш хинначул совгIа Сийлахь-боккхача октябра 60 шу дизар деззарах бола КПСС ЦК из соцам ерригача бархIагIча классашкарча дешархошта Iомабара лаьрхIа, кхы а керда хьайийллар политически дешара кружокаш. Царна кулгаллеш ба комсомольцаш хьехархой О. В. Кабановаи И. А. Скороходи, иштта иттлагIча классашкара гIорбаьнна дика кхеташ бола дешархой.

Укх шера 15 феврале школе хилар лаьрххIа КПСС ЦК из соцам бувцараи хьалха оттаяь хиннача планах ярел совгIа кхы тIа а оахош чакхъяха оттаяь керда мероприятеш чIоагIъяраи йола партийно-комсомольски собрани. Масала, укх шера 1—8 ноябре Сийлахь-боккхача Октябра доакъашхоща, партеи комсомолен ветеранаща, тIемеи къахьегамеи турпалща, кагирхой хьехамчаща, пятилетка гвардейцаща вIашагIкхета лаьрхIад тха школа комсомольцашен кагирхошеи.

Боккъалдар аьлча, дешархошта чIоагIа пайданеи безамеи хеташ чакхйол цу тайпара мероприятеш. Масала, укх шера 18 феврале шоай шефаш болча «Электроинструмент» завода болхлошка хьоашалгIа бахя хилар тха школа дешархошта хьехархойи. Иштта цу бетта 23 дийнахьа «Турпалхой оаха дагакхоаб, тха дегашка хьона уллув бах» яхача девизагIа тIема-спортивни цIей долаш тхоай школе тIема ветеранашта М. А. Оздоевнеи Т. Х. Мальсаговнеи хьоашал дир оаха.

Советски Iаьдал этта 60 шу дизара сийленца накъадолхаш тIагIертта дешархошта революцеца, тIемаца, къахьегамца ювзаенна йола вай халкъа традицеш дIайовзийташ ба тха школа хьехархой. Цудухьа хул тханцига каст-каста тIемеи къахьегамеи турпалаш, цудухьа ю оаха «Даьхе лораелга — декхар», «Дай фронта такилг дахача гIолла тахан къонгий никъ бода», «Байнараш массаза а тха дегашка хургба», иштта кхыча темаех собранеш. ХIаьта март бетта «Тхо — кхоанара болхлой класс» яхача темах аргIанара собрани хургья тха шефаша болх беча «Электроинструмент» яхача заводе. Цига собрани чакх ма яьллинге а Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетадаь цехе къамаьлаш дергдолаш классашкарча балхашта кулгаллеш йола Л. Д. Арчакова Керте латта агитбригада вIашагIъеллай оаха. ХIаьта укх бетта хьалхарча деношка хилар цу цIейна хьакъехьара КПСС ЦК соцам юкъерча дешара школашкарча дешархошта бовзийтарах дола СССР просвещене Министерства письмо дувцаш хинна производственни совещании педсовети.

Дешархошта КПСС ЦК соцама керттера чулоацами лоархIами дIабовзийтара, иштта дерригача дешара предметашка программни материалаш Iомаеш КПСС ЦК соцама положенеши выводаши царна ювцара, хIаьта 8—10 классашка КПСС ЦК соцам леррагIа Iомабелга вIаштIехьдаккхара дола декхараш цу документо хьалхашка оттаду тха хьехархошта. В. И. Ленина вахара доккхийча хIамашца, ленински творчески тIехьленца, къаьстта парте XXV съезда решенешцеи материалашцеи бувзам лоаттабе беза из соцам Iомабеш.

Г. МАКАРОВА,
Назрановски № 1 йолча юкъерча школа партийни организаце секретарь, РСФСР школа заслуженни хьехархо.

ДЕКХАРАШ ТОЛАМЦА КХОАЧАШДУ

ИттлагIча пятилетка декхараш толамца кхоачашдара МагIалбикерча мехкдаьттахошта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхарча мугIарашка латташ хьайоагIа «Малгобекнефть» НГДУ кхоалагIча РИТС-а коллектив. ТIехдика лоархIабаьб уж дIадахача шерарча паччахьалкхен планех а шоаш тIаийца хиннача социалистически декхарех а. Эзараш тоннаш мехкдаьтта деннад цо планал совгIа. Тоадаьд кхыдола технико-экономически хьокхамаш.

ДIадахача шерара толамаш дIачIоагI а деш кхы а хьинарегIа къахьега дош деннад РИТС-а мехкдаьттахоша укх юбилейни шера. Ерригача сменашка лаьрхIа бийца а бийцаб, дег тIара къоабалбеш тIаийцаб Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хьакъехьара КПСС ЦК соцам. Цунна жоп луш, ерригача торонийн лоархIам а баь, керда лакхара социалистически декхараш тIаийцад мехкдаьтта доаккхараша укх шера, Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе а болхаш.

Цар дош деннад укх шера мехкдаьтта даккхара план ханал хьалха кхоачашъе, планал совгIа Даьхенна 1400 тонн «Iаьржа дошув» дала, цох 1110 тонн Октябра 60 шу дузача денга а луш. Къаьнача скважинашкара мехкдаьтта даккхара боарам лакхбара дукхагIа пайда луш дола 50 геолого-технически гIулакхаш балха юкъедахьа. Берригa болх дIахо тоабарца, хIамай, доагора, электричества кхомбарца 25000 сома пайда бе а кхыдола балха хьокхамаш тоаде а.

Керда декхараш толамца кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба мехкдаьттахой. Из цар дика вIаштIехьа а доалл. Коллективе шерра яьржай «ХIара балха денна — дикала Знак!» аьнна йола социалистически яхь. Цун итогаш ю хIара дийнахьа мехкдаьттахошта юкъе, хIаьта РИТС-ашта юкъе хIара бетта.

Укх шера январь бетта итогех, массарел дикагIа хьокхамаш дахар бахьан долаш «Малгобекнефть» НГДУ хьалхара моттиг яьккхай кхоалагIча РИТС-а коллективо. Мехкдаьтта даккхара план кхоачашъяьй 102,6 процент 366 тонн мехкдаьтта деннад планал совгIа 0,951-га дIакхоачаяьй къаьнача скважинех пайда эцара коэффициент. Уж хьокхамаш лох ца долийташ чаккхаьккхаб мехкдаьттахоша февраль бутт а.

Сменашта юкъе конкурс а йолаш, дика вIаштIехьдаьккха леладу РИТС-е хIамашта кхомбара гIулакх. Укхаза лоархIам бу дерригнеа. ШозлагIа пайда эц турбаех, текстропех, задвижкех, кхомбеш дIаухийт хьу, реагенташ. ЛаьрххIа къовсам лоаттабу мехкдаьтта ца дойтара тIехьа. Гуш да цох хьадаьнна беркат. Укх шера хьалхарча шин бетта 4700 сома маьха хIамашта кхомбаьб мехкдаьттахоша.

Пятилетка шоллагIча шера декхараш толамца кхоачашдеча хьинаре дакъа лаца лаьрхIад рационализатораша а. Цар дош деннад укх шера 12 рацпредложене балха дакъа лаца лаьрхIад юкъейоалае, царех хьабоала пайда 10000 сомага дIакхоачабе. Укхаза а шоаш лаьрхIар дизза кхоачашду мехкдаьттахоша. Хьалхарча шин бетта кхо рацпредложене балха юкъейоалаяьй цар социалистически декхарех шиъ йолча.

Хьалхашка латта бехктокхаме декхараш дизза кхоачашду РИТС-ерча ерригача звеноша. ХIаьта а социалистически яхье хьалхарча моттиге я А. Г. Трегубови С. Э. Цечоеви керте латта звенош. МоллагIа а тIадиллар дизза кхоачашдеш, балха говзал лакха йолаш, массе а хана тIехдика хьокхамаш доахаш хьабоагIа мехкдаьттахой Г. Шишов, В. Безуглый, А. Ансаров.

Юбилейни шерара декхараш толамца кхоачашдеш, кердача къахьегама коталонаща Октябра 60 шу дуза цIей белгалдаккхара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба «Малгобекнефть» НГДУ кхоалагIча РИТС-а мехкдаьттахой.

А. БАСИЕВ.

Назранерча автотранспортни-кашта дика вовзаш ва самосвала водитель Точнев Iаддал-Къаьдара Махьмад. Укхаза цо болх бу ер цхьайттлагIа шу да. ПМК-432 болхлоцта эша раствор, кхыйола гIишлон материалаш тIаккхухьаш ва из. «Тха Махьмада бехкагIа хIама талхаргдац» оал гIишлошъераша. Царна хов машина сиха лелаяра из тIера веце а эшаш дар графикагIа по хьатIадахьаргдолга.

Машина дика йовзаш а профессиональни говзал Iалаьмате лакха йолаш а хилар бахьан долаш наькъа тIа хьовзам ца хулийташ болх бу цо. Цудухьа Махьмада еннай «Авари йоацаш болх барах» яха значок. Массаза а балха араяла кийча хул Махьмада самосвал. Из тамаш а яц. Цхьабараш санна болх йистебоаллаше а машина гараже дIа а оттайий цIаводац из. Цкъа машинах кулг ца техача, ше шек вар тахка ца техкача коара аравалац. ХIана аьлча, цунна хов кхоана шийга хьежаш гIишлошъераш хургболга.

Балха тIа доккхий толамаш дахарах коммунистически къахьегама ударника М. Точневвна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль, кхы а дукха совгIаташ. ХIаьта иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план ялх беттан шийтта дийнахьен кхоачашъярах цунна еннай «1976 шера социалистически яхье котваьннар» яха значоки «Нохч-ГIалгIай транспортни управлене ветеран» яха значоки.

ИттлагIча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяр духьа Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржае аьнна КПСС ЦК партега, советски халкъага даьча кхайкарала жоп а луш керда декхараш тIайийцад хьалха латтача шофера. Цо лаьрхIад пхе шера планал совгIа 32 эзар тонн мухь дIа-юха бахьа, йиь эзар литр бензин кходе, «Х-ча пятилетка дикагIвола водитель» яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабе.

Укх шера цо доахача толамаша къаьгга хьагойт Махьмад ше деннача деша да волга.

А. ТЕМИРХАНОВ,
Назрановски автотранспортни предприяте вокхагIвола экономист.

СУРГА ТIА: М. Точнев.
Автора сурт.

БИЦБЕННА БОАХАМ

Халкъа боахама ширача доакъоех цаI да авиастроене, медицине, хьоар доаккхача промышленноста, кхычахьа чIоаггIа эшаш бола чилла бахар.

Чилла беча нIаний кхача ба дит-комарий гIа. Чилла бурилг хьаяра нIано 40—45 грамм керда гIа дуъ, хIаьта салларий цхьан граммах, лерттIа царна гIулакх деш хилча, 1,5—1,8 грамм чилла бурилг ю. ГIац нIанийн мел дукха эшаргда ховргда республико кхоачашъе езача 850 центнер планага хьежача.

ХIанз республике йолаш йолча салларашта лаьрхIача 560 гектара тIарча доакъарий база мел эш гIа хилийтац, цудухьа боахамашка кхоабача хана дукха нIаний дов, укх тIеххьарча 5—6 шера план кхоачашъяц республико.

Комара гIал совгIа, нIанашта дика помещени а эш, даим 25—26 градус йIайха а йолаш, совнагIа хIамаш чу а йоацаш. Салларашта мел эшаш дола хIамаш вай республике кхоачам болаш доацаш да.

Бакъ я салларашкхаба доакъарий база яц, чулоаттаде мегаргйола помещенеш яц яхаш леткъаш йола республикера дуккха колхозаши совхозаши. Нагахьа санна 1965 шу долалуш къаьстта салларашта лаьрхIа дIаегIа 1230 гектара тIа ягIаш дит-комараш хиннаяле, 1970 шу хьатIаоттаи 670 гектара тIа мара йисаяпар уж, республикерча салларий доакъара база гаьнаш хьахерцаяьи тийдаи кIезигьелар. Цул совгIа, республика юрташка, городашка, эрий тIаьдьнна къаьст-къаьста ягIаш дукха комараш яр. Укх тIеххьарча 10 шера дит-комараш хIалакъяьй юрташка а къаьстта городашка а, хIаьта юртел арахьа къаьст-къаьста яьгIа гаьнаш боахамаша хьааьхкай пайда ца эцаш дадача лаьтташка, планировка ечеи уж карадерзадечеи хьне. АргIера комараш хьаахка мукъа лац РСФСР Министрий Совето мара, хIаьта уж хьааьхкараш е кагьяьраш административни е уголовни бехктокхаме оза декхарийла я прокуратура органаш. Цхьабакъда дит-комараш бахьан долаш хIанзалца бехктокхаме эза е боахама цхьаккха кулгалхо а, е бахача нахах саг а вац, тIеххьарча хана уж 35,5 процент кIезигьеннаялс а.

Салларий доакъара база селлара воча хьал тIа йолча а салларашлеладеш къаьстта моттигаш йоацача а хана, сакхетамегIа болча боахамий кулгалхоша шоай чухьара торонаш хьагуча а йоахаш, чилла баккхара план кхоачашъелга Iалашду шерра-шера. Из хьахьокх, нислагIча пятилетке чилла баккхара план 150,2 процент кхоачашъяьча Шелковской районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозо, 116 процент кхоачашъяьча Гудермесски районерча «Новогрозненский» совхозои 122 процент кхоачашъяьча «Кошкельдинский» яхача совхозои. 1976 шера чилла бурилгаш яхареи паччахьалкхенга йохкареи план 123 процент кхоачашъяьй Шелковской районерча «Коминтерн» яхача колхозо, 106 процент — «Путь к коммунизму» яхача колхозо.

Республике салларашлеладара гIулакх эггара хьалха дIадоладаьрехи кхайкадаьрехи цаI яр Сунженски район. Цхьабакъда укх тIеххьарча хана, массаза а хинна хьалаш шийдолляшехьа а, цу гIулакха тIехьлюсарех цаI я из хIанз. ДIаяхача пятилетке чилла баккхара план 3,8 процент кхоачашъяьй Цlеча Эскара цIерагIча колхозо, «Победа» яхачо — 7,5, «Путь к коммунизму» яхачо — 22,0 процент, хIаьта район бIарчча хьанйцача пхе шера план 21 процент, 1976 шера план — 20 процент кхоачашъяьй. Чилла баккхара гIулакх кхы дикагIа латтац Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Шалински районашкa. Цар кхыметтел ах а кхоачашъяьяц план.

Республике, ерригача Российски Федераце а санна, хIара лаьттан чIегилг лоархIам беш я, цудухьа чIоаггIа къахьег беркат луш дола лаьтташ карадерзадара, керттера юртбоахама культураш, къаьстта а ялаташ духьа царех пайда эцара. Цудухьа, боахамаш кхы де хIама доацаш диса хилар теркал а даь, 1976 шера 22 апреле № 360 а йолаш соцам бе бийзар республика Министрий Совета. Цу тIа аьннад, 1976—1980 шерашка салларашта лаьрхIа 1270 гектара тIа керда дит-комараш дIайогIанза а республикерча чилла боахача боахамашка къаьстта салларашлеладу 189 моттиг хьаянза а яргъяц. Салларашлеладу иштта дукха капитальни гIирсаш хьалдар а керда дит-комараш дIайогIар а атта доацаши дукха ахча эшаши гIулакх да.

Директивни указанеш а еш, керда дит-комараш дIайогIаш латт Шалински, Гудермесски, Шелковской районашка. ХIаьта Ачхой-Мартановски, Сунженски, Ножай-Юртовски районашка, паччахьалкхен заданех дош хеташ а дит-комараш дIайогIа уйла йолаш а бац. ХIаьта, республикерча лакхе латтача органаша къаьстта задани а енна, «Межколхозлес» яхача Нохч-ГIалгIай объединене дIайогIа дит-комарий гаьнаш кхеаьй, хIанз уж хьааьхка яда дIайогIа план еннача районашта эшшача боараме.

Планови заданешка хьежжа 1976 шера салларашлеладу 37 капитальни гIирс хьалбе беза республика боахамашка. Уж хьалде план еннача боахамех цхьанне а гIирс хьал ца барал совгIа, дIахорча шерашка уж хьалдара проектно-сметни документаци а кийчъяц.

Мехка чилла эшаш хиларах шеко яц. Паччахьалкхено дукха ахча хьахец чилла баккхара, тIаккха Сунженски, Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски районий кулгалхой момара плана кхы сагота ца хуле, мичара бахьаргба натуральни чилла? Уж кулгалхой шоашта тIерча декхарах цхьаккха бехктокхам ца хеташ хилар хьахьокх, 1977 шера чилла бохкара цу районашка 1-гIа январь хьатIакхаччалца контрактаце договораш даь ца хиларо, хIаьта «Консервплодоовощ» яхача объединене кулгалхоша контрактаце вIалла е а тигадац.

Юртбоахама продукташ кийчъяреи цар дикален дешашка хьожаш йола Паччахьалкхен инспекци декхарийла я юртбоахама культураш яхара меттел, царна контрактаци яра а тIахьожам лоаттабе. Цхьабакъда, салларашлеладара хьакъехьа сводкаши пайдана доаца хоамаши дIанйдарца чакхдоалийт цо шийдекхар.

Салларашлеладеча лира тIахьожам эш республикерча лакхе латтача органий оагIонгахьара, хIаьта из ца хуле 10-ча пятилетке чилла баккхара тIаерзаяь планови мероприятеш чакхйоахалург ма йий аьнна вIалла хетадала а хьацтдац.

К. ЗУРАБОВ,
чилла баккхара дешай республикански контора кертера агроном.

ХЬУВКЪАМ БАХЬАН ДОЛАШ

Сунженски района оросительни системаша гIулакх деча зоне хий дехкаш 13538 гектар лаьтта да. Хий дехкача дерригача лаьтташта мел эш хий лоатталу. Цул совгIа, аьхки каст-каста бIаргаго йиш я кхашкара араухa хий наькъаш хьалдизза лаьтташ хилар — селлара дукха да из хий. Сунженски районе итогаш яьчул тIехьагIа теркалдир, хий ца тоъаш хIама доаццашехьа а, хьувкъам бе-бе хилар. Хий дехкача лаьтташка хIанз а лоха кхебу хьувкъам.

Гурахьа дувча кIии хьувкъам районе юкъера лаьрхIача 1976 шера хIара гектара тIа 31,9 центнер хилар Колхозашка бебе хул из. Масала, «Победа» яхача колхозе хIара гектара тIара 27,5 центнер яьккхар, ХХ партсъезда цIерагIча колхозе — 29,5 Ленина цIерагIча колхозе — 29,4, XIX партсъезда цIерагIча колхозе — 37,5, Кирова цIерагIча колхозе — 48,4, «Путь к коммунизму» яхача колхозе — 33,4 центнер. Йоккха юкъ я: лохагIбар 27,5, лакхагIбар — 48,4 центнер.

Мишта кхетаде дезаш да из?

Эггара хьалха, колхозашка хIанз а лоха я хий дехка лаьтта леладара культура: юртбоахама культураште хий дехкара ханаши боарамаши чIоаггIа телхаду.

Эггара хьалха дулла хий май бутт юкъе кхоачаш дилла доладир, хIаьта дилла ца довлаш 22 июнага кхаьчар из. Сих ца луш дуллар хий, нийсса ах тIоадал ца тоъаш дуккха кхаш доллашехьа а. Цхьаболча механизатораша диццу, вай зонерча лаьтташта, грунтови юртбоахама культурашка кхоачаш доаца хиш кIоарга доахкаш хиларах, дехкаш дола хий эшилга.

ЛоархIамга диллача шоллагIа культура я хий дехкача лаьтташка ялатийна лаьрхIа дIаюаш йола хьажкIаш. Соахка 1687 гектара тIа дIа а йийна, хIара гектара тIара 34,7 центнер яьхар уж. Из хьувкъам лоха ба. 50 центнерал лохагIа бовцаш из кхебе торо я. Хий во дехкар да чун бахьан. ХХ партсъезда цIерагIча колхозе, 2,5-зза мара дилладацар хий. Ленина цIерагIча колхозе — 2,2-зза. Аллха нестеровцаша мара дилланзар биззача боараме хий. Ерригача 750 гектара тIа 3,2-зза хий диллар цар, цудухьа хIара гектара тIара 38,6 центнер фуаlьяьхача хьажкIий яьккхар. ХIаьта цу колхоза шоллагIча механизировании отряде хIара гектара тIара 57,6 центнер хьажкIаш яьхар.

Кхыметтел «Путь к коммунизму» яхар санна йолча цхьан колхозе а бе-бе хул хьувкъам. Масала, цхьоалагIча отряде 23 центнер яьккхар, кхоалагIча отряде — 27,8 центнер. Цхьа боахам, цхьа кха, хIаьта хьахур вIалла цхьатара дац. ХХ партсъезда цIерагIча колхозера хьувкъам 28 центнер мара хиланзар. Укхаза кхыметтел 30 центнер тарга бола хьувкъам кхебаь мехотрядашкара доаладе масал а дац. Ленина цIерагIча, «Путь к коммунизму» яхача колхозашка цул лакхагIа из кхебаьбале а.

Ханза даргдоаца цхьа хIама дицдалийтар ХХ партсъезда цIерагIча колхоза специалисташен хьажкIаш кхееерашен: кхай тIа кхоачам хиллал минеральни удобренеш товсаш хилча кхы а хьажкIий хIара тоннана лоархIаш цхьа эзар кубически метр хий дилла а деза.

Дукха лаьтта дIалоац баьцадаараша. ДуккагIа долча боахамашка чIоаггIа хьувкъаду уж. Гектарага долалур хьадаккхара укхаза йоакхо еш хилар гуш да. «Путь к коммунизму» яхача колхозерча Х. А. Амриева бригадо хIара гектара тIа хьал а кхеяь, «Новинка» яхача сорта йолча помидорий 440 центнер чуенай. ХIаьта колхоз бIарчча хьанйцача юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 230 центнер совгIа яьхай уж.

Дика къахьийгад районерча кхыча баьцадаараш леладераша а, хIаьта а лаьттанна доладурдар ...изза хьадаьккхадац, хих кхоачамболаш пайда ийцабац. Нагахьа санна «Путь к коммунизму» яхача колхозе баьцадаарашта диазза хий дилладале, всиццаша 2,7-зза мара диллалац. Лаьттан беркат алсамдаккхара кхы а кIезига кхоачамаш дац баьцадаараш леладеча, цхьабакъда оарцагIдаха деза уж.

— Керттерча юртбоахама культурай хьувкъам бе-бе хилaро, — яхаш дувц Сунженски оросительни системай управлене начальника Иван Иванович Чуркина, — пIаькха а хьахьокх, хий дагадеххача хана ца а дехкаш, хан-ханнахьа дехка дезаш хилар, лаьттанца хий биззача боараме — кхай тIарча ерригача тIоадалах 70—80 процент хилийта а гIерташ. Из боарам ца лелабар хьувкъама Iаткъ.

«Путь к коммунизму» яхача колхозе ка болча ялатий 33,4 центнери хьажкIий 38,6 центнери яьккхай хIара гектара тIара. Из районе эггара дикагIа бола хьувкъам ба. Нагахьа санна ХХ партсъезда цIерагIча колхозе иштта боарам леладаьбаларе, цар кхы тIа а 581 тонни ка болча ялатийи 600 тонн хьажкIийи. Ленина цIерагIча колхозе 247 тонн ка болча ялатийи 28 тонн хьажкIийи яьккха хургьяр. Шинна а колхоза амбарашка ца кхоачаш йисай ялата 1456 тонн. Из бахьан долаш дулха, шурий, фуий, кхыча продукце центнераш яйнай.

ХIанз мехка колхозашкеи совхозашкеи юрта боахама продукци дукхагIа яхара торонаш лех, из декхар кхоачашдара тIадерзадаь практически гIулакхаш чакхдоах. КПСС ЦК-ас юрта боахама болхлошка язданьча письмо тIа йоах, «...чIоаггIа болх бе беза лаьттанца тIоадал Iоаярам ца йоаярам. Из дош керттерча лоархIаме да мехкарча дуккхача районашта. ТIоадал бахьан долаш лоаттабу къовсам — из ба хьувкъам бахьан долаш лоаттабу къовсам... Iалаьмате лоархIаме да, хий дехкачен докъадаьчен лаьттаех пайда дикагIа эцилга, хьувкъам лакхбелга, кердадаькхача лаьттан хIара гектарага долалур дукхагIа хьадоаккхилга Iалашдеш дола дерригa кийчон балхаш хьалхагIе а чакхдахар».

Iалаьмате боккхача лоархIамера из декхар да лаьтташ леладерашта хьалхашка парте оттадер. ХIаьта, из кхоачашдурдац хий дехкача лаьттаех пайда дикагIа эцарца мара. Тешшаме лакха хьувкъам кхебе торо я районе: гурахьа дувча ялатий 40 центнери хьажкIий 60 центнери. Иштта из кхебаь хиннабаларе, 1976 шера хиннача тайпара йолча ялаташ дIадера структурах, кхы тIа а 800 тонн ялат даькка хургдар районо.

Черсий . Балкхарошкахьарча хьалха латтача хьажкIаш леладераша хIара гектара тIара 100 центнер хьажкIаш йоах. Фу ду цар цу гIулакха? ХIара гектара тIа 50 тонн органически 6 центнер минеральни удобренеш тосс, цу гектара тIа биззача боараме кхозза дика хий дулл. Вешта, Л. Н. Лебеденко мехотряда балха опыто а хьа хьокх 40 а 60 а центнерага кхоачаш хьувкъам лакхбара дика торонаш хилар.

КIезига уйла ю хий дехкача лаьтташка доакъарий культураш, къаьстта а люцерна, кхеяра. Нагахьа санна хьажкIаши ка бола ялаташи кхедарах нестеровцашта баркал ала дезаш дале, люцернацара цар гIулакх вIалла мегарг а доацаш да. Укхаза дукхагIа йолча хана, доакъара культурашта хий дехкилга ца эшаши лакхера Iо качделлал гIулакх санна лоархI. Цига хий дехка телараш еха трактораш я, диллад аьнна хетадалийтар духьа мара диллац хий, дукхагIа наькъашка латт цар хий. 1976 шера «Путь к коммунизму» яхача колхозе бокъонна цIаккха а хий дилладац люцернана. Иштта да-кх гIулакхаш люцерна кхее лаьрхIача В. А. Козлова мехотряде.

КПСС ЦК письмо тIа духхьал хьааьннад: «Къаьстта уйла тIаяхийта еза дикала ХIанз, кхы а ха йиса йолаш, хIара машинага шозза, кхозза хьежача дикагIа да., тIехьагIа техника сеца латташ, ханаш туллийташ, хьувкъам боабеш хьовзам хулчул».

ДогIан хьисапе хий деттача хIара машинана тIачIоагIъяь хила еза трактор. ДIаяхача шерий опыто хьахьекхад, лаьтта оахача тракторех хий дуллача пайда эцаро массаза а эшшаш йола эффект ца луш хилар. хIана аьлча хий дуллача хиларал совгIа, дукха кхыдола кхашкара балхаш а де дезаш хул цу трактора. Цудухьа боахамашка мелиоративни отрядаш вIашагIйохканза а цу отрядий балхий планаш бокъонца долла хIама теркалдеш увттаянза а яргьяц. ХIанзе а деза кийчъяь хила еза хий дехкаргдола техника, боахамий чухьара сеть, гидротехнически гIирсаш.

Укх статья тIа белгалъяьхаяц хий дехка лаьтташ леладара еррига проблемаш. Уж йолаш я, боахамий специалисташта йовз уж, хIаьта а цу гIулакха лерттIа уйла тIаяхийтац. Мел эшар долаш да: башха-дика лаьтташ, шортта хий низ бола тракторни парк. Бехказло хила йиш йолаш хIама дий, хий ца дехкача лаьтташка а кхебе тарлур миссел хьувкъам мара хий дехкача лаьтташка ца кхебар?

«Производства эффективности балха дикали лакхъяр, иттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяр духьа лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхьа хьакъехьарча» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам тIа лаьтташ леладерашта хьалхашка декхар оттаду — «яхь лелаерий керттера уйла ялат, дулх, шура, лаьттанцареи хьайбашкареи йоаха кхыйола продукци дукхагIа яхараи паччахьалкхенга йохкараи, юртбоахама производства дикал тоаяра а эффективность лакхъяра а, хIара гектарага, дIадахийтача хIара сомага, удобреней хIара тоннага долалур ма-могга дукхагIа хьадаккхара тIаерзае».

ХIаьта из декхар кхоачашдара лаьтта дас санна леладе деза, ерригa знанеш, низ, опыт тIаяхийта еза лакха хьувкъам кхебара.

Ш. КАГИРОВ.

ЩЕКИНО (Тульски область). ХIанз «Азот» оалаш йолча (хьалха Щекински химически комбинат) объединене коллективе хьахиннача методах болх беш я городера ахаш гаргга предприятеш.

Щекински методах шии шера къахьегаш я синтетически волокнай завода коллектив. Цу юкъа, дукхагIча даькъе ремонтни службана централизаци яра чотах, кхыча балхаш тIа вахийта 180 саг мукъавалийтав. ГIулакх дара зона шеръяра йоаржаьча яхьо торо хулийт хадданза продукци арахецилга лакхде.

СУРТА ТIА: завода ткацки цех.

Ю. НАБАТОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХIАРА БАЛХА ДЕННА—ДИКАЛА ЗНАК

ЯХЬА ЮКЪЕ КЕРДАДАРАШ КХУВЛАШ

ИттлагIча пятилетка шоллагIа шу башха-дика къахьегама толамаш доахаш дIадоладаьд ГI. Ахриева, цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода коллективо. Продукци маьхала яккхара шин бетта план 106 процент кхоачаш а еш, планал совгIа ехкай дуккхача маьха продукци. Дикка тIеккхоачашъяьй товарни продукци арахецара а дерригa технико-экономически хьокхамаш тоадара а паччахьалкхен план.

Тхо дог тийша да дIахо кхы а дикагIа къа а хьегаш, Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дизара сийнеи пятилетка шоллагIча шера плани ханал хьалха кхоачашъяраи тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

Шергара шерга лакхлора машинашъерий говзал, йоккхагIа хулар болхлой класс. Къаьстта тхона белгалдовлаш шу хилар иттлагIча пятилетка хьалхара шу. ЦхьоалагIчеи йиьлагIчеи квартале даьхача толамий итогаш йича республикански Сийлен доска тIа йихьар тха предприяте коллектив, хIаьта кхоалагIча квартале СССР Министерства кхоалагIа классни моттиг хьожайир тхона. Цкъа санна массехказа елар завода КПСС Назрановски райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байракх.

Иштта толамаш а доахаш паччахьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши тIеххоачашдара доккха новкъостал дир кхетамца вIаштIехьъяьккхача социалистически яхьо, цунна кулгалдар эргадаккхаро. «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа йола яхь шерра яьржай заводе. Цу яхье баьннараша даьхача къахьегама толамий денна итогаш а еш, уж дIаязъю хьокхамий доска тIа, заводской радио чу гIолла дIакхайкаю. ХIара кварталагIа цкъа профсоюза завкома заседане итогаш ю кхаь бетта баьча балха. Хьалхара моттиг яьккхача керттерча цеха коллективана предприяте карара кара тела ЦIе байракхи ах ан премии хьожаю. ХIаьта гIона йолча цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача цеха коллективана карара кара тела ЦIе вымпели ахчан премии лу. Уж дIалу болхлой юкъарча собране.

Химикий инициатива хьалльаца денз социалистически яхьа дукха керда формаш юкъейоалаяьй оаха. «Ший профессех дикагIвар», «ДикагIйола производственни бригада» «ДикагIвола къона болхло», «ДикагIвола мастер», «ОТК дикагIвола контролер» яха а кхыйола а цIераш яхара тIагIертта къовсам лоаттабу машинашъераша. Цу яхье баьннараша даьхача толамий ханнахьа итогаш а еш, уж цIе раш хьожаю профсоюза завкома заседане яхье котбаьннарашта.

МоллагIа бахьанаш нийсденна а план кхоачаш ца яьча цехий коллективаш юви профсоюза завкома заседанешка. Предприяте кулгалхошца цхьана хьалда дола наькъаш белгалдоах нийсденна кхоачамбоацараш дIадахара, яхье хьалхалаттача коллективашта уж тIехьаккхеяра.

Социалистически яхьа итогаш еча хана ларде лувца керттера хьокхамаш да: номенклатурагIа продукци арахецара план кхоачашъяр, фондал дукхагIа алапи ца доадар, къахьегамен производственнии дисциплина телха ца яр, производства культура, кхерамзлен техника бокъонаш дика хилийтар. ХIара хьокхамах баллаш увттаю, дукхагIа баллаш яьха коллектив социалистически яхье котъяьннарг лоархI. МоллагIа хинна а хатар хиннача цеха коллектив вIалла ювца а ювцац яхьа итогаш еча хана.

Тха завода балха юкъейоалаяьй УКТП (къахьегамеи продукцеи дикала управлени) яра система. Цу система торо хулийт болхлочуи а инженерно-технически болхлочуи а къахьегама тIахьожам лоаттабе, заводе белгала мел яьха мероприятеш миштеи ханнахьеи кхоачашйой хьожаш тIахьожам лоаттабе.

«Производства эффективности балха дикали лакхъяра, иттлагIча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаярах» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам чIоагIа раьза хинна хьаллаьцар завода болхлоша. Цехашка, участкашка цу лоархIамерча документаца дувзаденна хьалхашка латта декхараш белгалдоахаш болхлой собранеш хилар. Дуккхачар доккхий декхараш тIаийцар. Масала, Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача денга пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашъе социалистически декхараш тIаийцар слесара - инструментальщика Аушев Урусхана, шлифовальщика Мальсагов Башира дош делар шин шера задани 5 ноябре кхоачашъе. Погоров Ахьмада кулгалдеча кагирхой бригадас социалистически декхараш тIаийцад шера план 5 декабре кхоачашъе. Доккхий декхараш тIаийцад лекальщика А. М. Котиева, слесарий бригадира И. Буражева, кхы дуккхача болхлоша, цехий, участкай, бригадий коллективаша.

Иштта къахьегаш йола тха коллектив дог тийша я Октябра дезача шей сийнеи пятилетка шоллагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяраи тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачаши тIехкхоачаши дергхиларах.

М. ТЕМИРХАНОВ,
завода профсоюза завкома председатель.

ЭЛЕКТРОТЕХНИКА—ЮРТА

Электротехнически промышленноста хьалхашка юртбоахама производствана механизации автоматизации яра дика тешаме йола электрооборудовани хьае аьнна декхар оттадаьд.

ИттлагIча пятилетке кердача техника ларда тIа юрта боахам технически Iалашбе, прогрессивни технологеи производстваи поточно-индустриальни методаш балха юкъеяхба лерхI. Иштта лерхIаш да энерги Iалашъяр сихха дегIадоаладелга. юртбоахамий балхашта механизаци лакхача боарам тIа елга. 1980 шера юрта хьашташта 130 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги дIайохийтаргья.

Из дегIадара лард хинна дIаэттад нислагIча пятилетке даь балхаш: хьа а яь серийни караерзаяьй 20 автоматизированни система, 500 совгIа лаьрххIа юртбоахама яь керда изделили. Серийни арахецаргйолаш я химически температурнии дика духьале йола, юртбоахама производства ший тайпара долча хьалашка дика болх беш йола лакхача класса электродвигателаш. Арахецаш я пайдане йола трансформатораши подстанцеши, лакхавольтни выключателий, кабелий, проводий керда тайпаш.

Юрта болх бара яь электрооборудовани геттара тешамеи дуккхача хана болх бергболаши хила еза. ХIана аьлча техника цига халача хьалашка болх беш я. Хьайбаш леладеча йола электродвигателаштеи пускозащитни аппараташтеи тIехьарча ханалца болх бара хьожаяь ха шин-кхаь шерал тIехъялацар. хIаьта оборудоване цхьадола дакъа цхьан сезонагIа хувца дезаш хулар.

Юрта йоккхийи чоалханеи комплексаш, автоматизированнии механизированнии производстваш хьаяро дIадийхар керда оборудовани лелаяра ха кхозза-диазза дукхагIа хила езилга. ХIанз юртбоахама производства цхьа дакъа дисадац керда оборудовани хьа ца еш. Укх тIехьарча шерашка ялат цIендарая докъадараи йолча агрегаташта хьайбаш а коа тIара оалхазараш а леладеча, теплицаштеи ирригацеиеи лаьрхIа электрооборудовани арахийцай.

Керда механизмаш тешамеи дикеи болх беш я итташ эзараш хулача мехка боахамашка.

Юрта дIайохьийташ йолча электротехнически промышленноста ах хиллал продукци хьайбаш леладеча кхоач. Цу лоархIамегIа йолча юртбоахама даькъа ерригача технологически процессашта автоматизаци е гIерт тхо. Тха специалисташа, масала, 6000 хьакха чуйолча типовой хьакхий ферме доакъар кийчдара йолча цеха автоматически кулгалдара система яьй. Из тешаме болх беш я дуккхача совхозашкеи колхозашкеи. Цул совгIа денненбийсацеи 15, 30, 50 тонн яла низ болча комбикормови цехашта лаьрхIа оборудоване комплексаш хьаяьй. Цу тайпарча цехашта автоматически кулгалду.

Автоматически микроклимат лоаттаду «Климат» яха комплекс хьаяьй хьайбаш леладеча фермашка. Специалисташа яхачох, хьайбаштеи коа тIарча оалхазараштеи цу тайпара хьалаш лоаттадар, уж кхабари царна гIулакх дари санна лоархIаме да. «Климат» яхача серех йолча установкаша эшаш йола температуреи фецара тIунали хулийт.

Иштта хьалъеш я боксови тайпара итташ эзараш хьайбаш чулоаттаду комплексаш. Цу тайпарча комплексех цаI Владимирски областе хьалъю. 18 эзар бежан чуоттадаь кхаба йиш хургья цига. Цуи электрооборудовани СССР-ен ГДР-еи специалисташа цхьана хьаеш я. ДIахо лерхIачох, шоллагIа аргIа болх бе йолаелча 160 сага 36 эзар бежан кхаба вIаштIехьдаргда.

Кхаш леладерашка сахьата пхеннегара шовзткъа тоннага кхоачаш ялат цIендеши докъадеши йола установкаш кхоачаргья. ДIахо лерхIачох, сахьата 100 тонн ялат цIендеи, докъадеи, цунна сортировка еи вIаштIехьдаргда.

Ала деза теплични комбинаташта лаьрхIа яьча оборудованех а. «Московский» яхача совхозе (Москвана юхе) 300 гектар хиллал теплицаш я. Уж тара я пультаца кулгалдеш йолча вай ханарча промышленни предприятена. Шии денненбийсаннеи программа а оттаяь теплицашта чIега болла йиш я. Автоматаша микроклимат лоаттаду: лаьттацеи фецеи йоаггIаш йола тIунал хулийт, эшача хана углекисли газ хьаяйт, хьеккхача михага хьежжа фрамугаш хьаелл, дIайийнача хIамашта мела хий тох, цунца цхьана минеральни удобренеш а товсаш. Цу тайпара массехк бIаь комплекс дIаяхьийтай мехка боахамашта.

1977 шера июне «Электротехника тахханарча дийнахьеи цуи кхоанеи» яха девиз йолаш Дерригдунеи электротехнически конгресс хургья Москве. БоккхагIболча Iилмахоша ювцаргйолча проблемашта юкъе юрта боахама кердача тайпагIа йола электрооборудовани хьаярца ювзаеннараш а хургья. Иштта укх шера июне «Сокольники» яхача московски парке «Электро-77» яха дунеи халкъашта юкъера выставка хьаелларгья. Дунеи халкъашта юкъерча выставкаша массахана а дикагIдар хьахьокх, уж массахана а вIаши цхьана гIулакхаш леладара, дIахо а прогресс яра керда торонаш я. Выставке оаха хьокхаргья юрта лаьрхIа экспонаташ.

Яков ЗАРОБЯН,
СССР электротехнически промышленноста министра заместитель.

(АПИ).

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа...

Москва. «Мосстройтранса» № 29 йолча автокомбината водителий СССР Паччахьалкхен преме лауреат Е. П. Федюнин керте латтача бригадо декхар тIаийцад пятилетка шин шера план 1977 шера 7 ноябре кхоачашъе аьнна. Встречни план тIаийцай иштта «Ленпромтранса» 1101 автоколонна Социалистически Къахьегама Турпал С. А. Попов керте латтача ленинградски водителий бригадо. Уж коллективаш шоайла яхье яьннай. Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра, ремонт ца еш техника дукхагIа лелийтара, доагор кходара тIехьа къовсам лоаттабелга дика вIаштIехьдаьккхад цар.

СУРТА ТIА. № 29 йолча автокомбината водителаш № 4 йолча аьшкабетонни изделей заводе рейсагIа баха кийчбенача хана.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ФОРДА ПЕНКАХ

Уж трубкаш хьоттаяьча тикай витринашта хьалхашка юхасецараш тIаьле увзараш хинна Iац. Из-м кхетадеш а да; бокъонца йола искусства произведенеш могаш я трубкаш: царех цхьаяраш африкански мифологе хьисапе догамаш даь я вожаш чхарий гаргах яьхача санна; кхоалагIа яраш — бокъонца классически кеп йолаш, тIагIолла тIоарска а хьозрчадаь. Цу ерригней а лоаттам цаI ба: форгда пенках яь я уж.

Лаьттан тIара паггахьа мара нийслуш доаца из минерал Танзанера ,Синьа яхача моттигера, Кенецарча доазонна юххера корадаьд. Миллионаш шераш хьалхагIа керчаш цига дIахкаьчай цу хана унзара хиннача Килиманджаро яхача вулкана чура эраиха, хана йIоахалла минерал а хинна дIаэтта, «форда пенка» аьнна цIи дIаяха лава. Из минерал хи чу бух додаш дац, тIерча куца ловзабаьннача фордачопа тIара да. Историкаша деча тешалагIа, хIанзчул ээар шу хьалхагIа грекаша сапа деш пайда ийцаб пенках, хIаьта Къилбаседехьарча Африкей Испаней гIирсаш хьалдеча юкъеахийтай из. XVIII бIаьшерера дехз тхьамка увза трубкаш ю материал а хинна дIаэттай пенка.

Теша хала долаш хIама да, Аруша яхача танзанийски городера из йоккха йоаца трубочни фабрика дунен тIа эгара дукхагIа из продукци хьаер а доазол дехьа йохка кхухьийтар а я аьлча. «Са дешах теша, — йоах вела а къижаш керттерча инженера Шаия Мандунгдас. — Тха ши бIаь бохлхочо шера хьаю дунен тIарча шовзткъен итт совгIча мехка чIоаггIа хоатташ йола 100 — 120 эзар трубка». Цар пенкаца еча чоалханеча опервлешка диллача, болхлой а ца оалаш, мастераш, художникаш ала доагIар царех. Безткъа тайпарча балхах чакхйоал цу кIай бессача, лоабата тарача кхеран чIегилг «Маконда» е «Килиманджаро» цунах хинна ялалехьа (укхаза хIара моделах шиъ цIи тулл, хIаьта хIара трубка тIа мухьар латт. «Бокъонца йола форда пенка. Танзания»). Цхьаккха хIама юхе ца юсаш пайда эц бедалах: отходаш хьагул а еш, йотта а йотташ. гIаьлений юхкаш чутувсаргаш, муштигаш, баьде-мора мазаш юкъе а доахкаш IэжагIа бесса гиэташ ю царех.

Дар-эс-Салам.

Иракски Республике хаддалза йоакхо ю кхувш йоагIача тIехьен. ХIара шу тIехьагIа дукхагIа хул укхаза школе даха ха йоацача берий учрежденеш. ХIанз мехка болх беш йолча 248 детсада ухаш да 48,7 эзар иракски бер.

СУРТА ТIА: цхьан детсаде. Укхаза чIоагIа терко ю берий.

АДН—ТАСС сурт.

ВЕНГРИ. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна Ерригвенгерски яхь дIайолаяра инициатораш — Чепельски металлургически машиностроительнии комбината социалистически къахьегама бригадаш я. Комбината коллективо дош деннад укх шера Советски Союза дIаяхьийта лаьрхIа станкостроительни завода продукци 7 ноябрга дIаяхьийта якхха, трубни, металлообрабатывающи заводий, комбината кхыча предприятей продукци СССР-а дIаяхьийтара планал дикка хьалхагIа кхоачашъе аьнна. Советски Союза дIайохьийташ йола еррига продукци тIехдика хургья.

Будапешта металлургийи машиностроителийи дика гIулакх хIанз хьаллаьцад итташ йолча производственни коллективаша.

СУРТА ТIА: комбината болхлой шоаш тIайийна декхараш дувцаш ба.

МТИ—ТАСС телесурт.

РАСИСТИЙ ГIОНЧАШ

Кхаь: «кита» тIа латт Къулбехьен-Африкански Республика экономика: дошув дахар, алмазаш доахка моттигаш ахкар, хурдийяьнна апартеид, вешта, аьлча африканскии «хьатара бос» бола кхы тайпен баха нах кIайчарех къестабар, хIаьта из бахьан долаш «Iаьржен» «хьатарен» бесаш дараш къахетам боацаш боцабар. Цу гIулакха апартенд чулатт къулбехьан-африкански расисташта меттел, мехка чуеннача къамашта юкъерча корпорацешта а.

Апартенд бахьан долаш исторически бехктокхам тIабуж английски империализманен африканций национализманен, голландски поселенций тIехьенашта. Дунен шоллагIа тIом дIабаьнначул тIехьагIа царех дIакхийттай кхоалагIа партнер — ВIашагIкхийтта Штаташ: США-ра кулгалдеш йолча корпорацештен къулбехьен-африкански буржуазенеи юкъерча бувзамаша тоъал доккха новкъостал даьд апартеида политика дегIаяра. Алхха ши-шегIа хьа а хинна чIоагIденна дац цхьана леладу уж гIулакхаш тIом чакхбаьнначул тIехьагIа истори хьа мел доагIача хана ВIашагIкхийттача Штатий правительства могадаьд американски корпорацеша ЮАР-а экономикана юкъе хьиларе дакъа лацар «Форчун» яхача американски промышленникий журнало шиъ хана капитала мехкашка эггара тIехьара экономически кризис йолаялалехьа — гучахьа яздора. «Къулбехьен-Африкански Республика, дошо пхо санна, наггахь мара нийслуш йоаца, хьатIадоагIа пайдаш доккхий а проблемаш ловдамбоацаш а йолча моттигех цаI санна лоархI кхыча мехкий инвесторашта. Политически хьал талхар е национализаци яр кхерам бац капитала, къахьегам дарегIа ба, рынок тоалуш латт, валюта цхьан метте латташ а хьашт долча оагIорахьа хувца йиш йолаш а я».

Цудухьа США-ра хийцца ЮАР-е чудоладеннад капиталаш. Юххера а африкански цу мехка чууха американски доллараш 30-зза дукхагIа хиннад тIом дIабаьнначул тIахьагIарча 30 шера. 1976 шерага кхаччалца США-с цига дIадахийта ахча 500 миллион доллар гаргга хилар, хIаьта из дIадахийтад промышленноста керттерча доакъошка — горнодобывающи (дошув, алмазаш, уран, хром, марганец, платина, ванади доахар), химически, энергетически, автомобильни, кхычарга. Дувца ца хезача тайпара доккхий да пайдаш — укх тIеххьарча итт шера 20 процент дукхагIа хиннад уж, хIаьта, керттерча даькъе цун маIан да, африканций балха кулгаш дарегIа хилар, нийсагIа аьлча — цига массаза я лелаю апартеид.

Товлуш я шин оагIорахьара торговли а: ЮАР-е уха американски товараш 1960 шерагара 1973 шерага кхаччалца 277 миллион доллргара 746 миллион доллараге кхоачаш дукхагIа хиннад хIаьта цу ЮАР-ера дIаахийтараш — 108 миллионагара 374 миллионага кхоачаш. ХIанз ЮАР-а экономиках тоссаенна йоалл 500 гаргга американски корпораци, цу даькъе «Юс стил», «Рэнд майнз компани», «Кайзер алюминум», «Дженерал электрик компани», «Эксон корпорейшн», «Дютон», «ИБМ», «ИТТ», «Юнион карбид», «Галф ойл корпорейшн», «Боинг компани», дукха а кхыраш. Цхьана леладеча гIулакхий планаш шерлуш я: «Файнэншн мейл» яхача иоганнесбургски газето кепатеха араяьккхай итт шар ЮАР-е чакхъяккха лерхIача 28 йоккхача промышленни проекта список. Цу гIулакхага дIадахийта дезаргда 20 миллиард гаргга доллар. Уж проекташ кхоачашъеча доккха дакъа кхоачаду американски фирмашта.

Апартеидага, цу тайппара, юкъарчал доаццаш гIо-новкъостал кхоач американски империализмагара. Рассистски ЮАР-а экономикага тIа-тIа дукхагIа американски капиталовложенеш дIаахийтар, торговли шеръярал, проекташ кхоачашъеча новкъостал дар— цу факташ шоаш хьахьокх шоай гIулакх. Хабара апартеид бехке еч Африкерча американски политико лерхIарех цаI цунна духьала ,къовсам лоаттебелга да яхаш хьакхайкадечеи цхьаболча американски политикаша шерра дIахозалда яхаш заявленеш йой а. ЮАР-е лелача американски капиталоша хьахьокх, шинна а системо хьехам ийбер цхьа идеологи, юкъара принципаш, вIаши гIойле йола гIулакхаш хилар.

Г. ГАБРИЭЛЯН. ТАСС корреспондент.

Дар-эс-Салам.

ГIалгIай орфографех доахкача кхоачамбоацарех

ГIУЛАКХ ЦХЬАН КОГА ТIА ДАККХА ДЕЗА

«Сердало» газета тIа араяьнна «Тоаде дезараш дукха да» яха М. Вышегурова статья йийшача са безам хилар сайна цу-хьакъехьа хетачох яздаь дагаяла.

Цу статья тIа дукха да ца нийсса белгалдаьха дешаш, бакъда цхьадараш цо харцахьа кхетадича санна хет сона. Иштта, Вышегурова язду: «кI», «къ» яхача алапий оазаш хувца еза», яхаш. Вай дIаоалача бесса яздеш хилча нийсса да «кIаьнк», «кIа», «къоано», «къоалам», н. кх. дI. ХIаьта «къаьнкъ» «къа» оалаш хилча оаз хоза а хилац. Эрсий метта юкъе дукха да яздеш тара а долаш, хIаьта чулоацам тайп-тайпара а болаш дола дешаш (ток — ток, завод — завод). Вай метта юкъе а да уж. Масала, «ча» (солома), «ча» (медведь), «дакъа», (часть). «дакъа» (труп), н. кх. дI. Иштта кхетаде деза аьнна хет сона «са» (моя). «са» (душа) яха дешаш. Вышегурова язду. «С са, с сий» хила деза» яхаш. Иштта хилча, «с са», «с сий» дешача хана, уж шолха алапаш дола дешаш хет. «Са» (моя) оалаш хилча «с» тIехьашка «а» хьахоз.

Харцахьа да «а» доагIача «ъ» оттаде яхилга а. «Шиъ», «кхоъ» — укхаза «ъ» деша ший оаз я. ХIаьта «со а», «хьо а» — укхаза «а» хоттарг да, къаьста язде дезаш а да. «Соъ», «хьоъ» — иштта хилча уж дешаш шаьра дIаоалалац, хIаьта къамаьл деча хана хоза а хетац. Сона хет «ма дика», «ма хоза» аьлча «м» дIаьха хозаш санна. «М» тIехьашка «а» яздеш хилча нийса хургда.

М. Вышегурова язду: «Цхьадола дешаш кIаьдача хьаракапа язде деза», яхаш (аьттиг, Iаг, кулг, аьттигь, Iагь, кульгь). Сона а хет из бакъахьа. Амма белгалдаха лов сона ер дешаш: «хургва», «дергда», «Iергва».

ДIаоалача бесса дешаш яздича гIалаташ дуккха кIезигагIа дергдар аьнна хет. Масала: къамаьл деча хана оал: «Цу аьлар», хIаьта язду: «цо аьлар». ДукхагIа болча дешархоша язду «цу аьлар». Из хьехархоша доккха гIалат лоархIар. Цунах гIалаташ хургдацар «цо» яха дош дIаоалача бесса яздича. Иштта кхы дукха а да дIаяздеча хана хувцалуш дола дешаш. Вышегурова лиш дола дешаш. Вышегуров Мухьмада ма-яххара, гIалгIай метта учебникаш тIа а нийслу гIалаташ. Иштта хилча мичара Iомабе беза боккъонца бола наьна мотт. Массанена чIоагIа дика хетаргдар гIалгIай орфографе юкъера массе гIалат дIа а даьккха, вай мотт чIоагI а бенна дIаэттача.

Массавар тоха а венна гIалгIай орфографех доахка кхоачамбоацараш сихагIа дIадоахе гIулакх цхьан кога тIа даргда.

Л. ДОЛОВА.

г. Малгобек.

* * *

«Сердало» газета тIа кепатеха «Тоаде дезараш дукха да» яха М. Вышегурова статья йийцай аз. Из бакълув, тоаде дезаш дукха хIамаш да вай гIалгIай орфографеца. Цу статья тIа бакъахьа хургда йоах «гI» яхача алапа метта «х» яха алап яздича. Сона-м харцахьа хет из. ДIаладувгIал ер дешаш мишта оалалу. Масала: «диках—дикагIа, хозах—хозагIа, нийсах — нийсагIа».

Иштта цига да: «Кхор б» (груша есть), «кхор ба» (грушу дай). Сона из а харцахьа хет. Уж къоастадара кхоачам ба дIаьха «а» озара хьаракаца белгалдича. Статья авторо язду «да, ба, ва» яхача дешашта тIехьа «а» дезац, яхаш. Сона цига из доагIаш санна хет. ХIанз шоаш долчча тайпара дитача бакъахьа да «къ», «кI» яха ши алап а.

Цхьаькха а да Вышегурова статья тIа бакъахьа хургда аьнна яздаь: «дяна, дяри, бяри, вянна, гяна, дяла». Из нийса дац, нийса хила йиш а яц. Цигача бакъахьа хургда вай Iемача тайпара «даьна, даьри, баьри, ваьнна, гаьна, даьла» яздича. Иштта нийса хургдац: «С са — с сий». НийсагIа а дикагIа а да «Са са, са сий, са корта».

«Соъ, хьоъ, изъ, яздеъ, лозавеъ» «а»-на метта «ъ» долаш яздар чIоагIа харцахьа да, цига язде деза, яздича бакъахьа а хургда: «со а, хьо а, из а, язде а, лозаве а». «Ма дика, ма хоза, ма сиха» («м» тIехьашка «а» доагIа). Цул совгIа, статья тIа цхьаькха да яздаь: «ЙоI йода, кхалсаг йода, говр йода» язделга харцахьа да яхаш, из вIалла а харцахьа дац. Харцахьа хет сона «йоI юда, кхалсаг юда, говр юда, машен юда» яхар. ГIалгIай меттала доагIаш дац цу тайпара дешаш.

Сона дага доагIаш соахка а дар шун газета тIа хьалла лакхехьа заголовок йолча метте: «Газета арадувла 1923 шера дёнз» яхаш, яздаь, хIанз бокъалгахьа даьннад из, «арадувл» а аьнна.

Из вай гIалгIай мотт кега а ца беш, ма-хулла из тоабе хьажа деза вай массайолча оагIорахьара. «Сердало» газета тIа дукха харцахьа, ца доагIаш дола дешаш нийслу яздаь. Сона-м дукха хIама а хац, цул совгIа, е дукха дийша а вац. Хой а ца хой а, уж цхьадола дешаш харцахьа долга хов сона.

Таханарча дийнахьа дукха ма бий вай йоазонца болх бу дийша нах: историкаш, хьехархой, редакце болхлой, поэташ. Цар новкъостал а деш хьатоабе беза вай наьна мотт. Вай мотт ца харах. Iа духхаьл къаза. Ший къаман мотт бицбалийта мегаргбац, кхыча къамий мотт ца ховш хила а мегаргбац.

ХIанз а дукха нах ба вай «Сердало» Iодеша ца ховш. ХIанад из? Из да цу наха вайнаьха мотт ца харах. Iа духхаьл къамаьл дIадича довлаш дац из. Цу меттала язде а деша а ха деза. ЧIоагIа хоза хет лерттIа, йоаггIача тайпара Iоязъяь статьяш «Сердало» тIа ешаш. Массава а хьаоарцагIа а ваьнна дIадаха дезар гIалгIай орфографех доахкаш дола кхоачамбоацараш.

Аз яздаьд шуга сайна бакъахьа хетачох. Сона хет уж цхьадола кхоачамбоацараш юкъера дIа а даьха, лерттIа, доаггIача бесса орфографи хилча вайна яздаьр Iодеша а, эшар Iоязде а дукхха аттагIа хургдар аьнна.

А. КОМУРЗОЕВ, Малгобекски района «Советский» яхача комсий совхоза керттерча бухгалтера заместитель.

Спортивни хоамаш

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Краснодарски краерча Анапа яхача городе чакхъяьннай классически хьисапе кIалтохаргах латара «Спартак» спортобщества Российски Совета хьалхле яккхара яхьаш. Цу яхьаша вIашагIтехавар 380 саг. Царна юкъе бар Нохч-ГIалгIайчен спортсменаш а.

Цу яхьашка дикагIча оагIорахьара белгалваьлар вай командера Базоркин Хасбулат. 48 килограмм дозал долча атлеташта юкъе кхычарел тIех йола говзал гойтача Хасбулатах чемпион хилар. ХIаьта призовой моттигаш яьхай командерча цун новъосташа Магомадов Iалаша, Самойлов Николая. Иштта Х. Базоркина хьожаяьй «ТолашагIйола техника гойтарах» яха лаьрххIа оттаяь приз.

Вай команда цу яхьашка кийчъяр ва СССР спорта мастер А. М. Козырь.

* * *

«Спартак» спортобщества Центральни Совета ший лоIамах кIалтохаргах латара къаьст-къаьста болча спортсменашта юкъе хьалхле яккхара йола кагирхой яхьаш чакхъяьннай Караганда городе. «Спартака» Российски Совета вIашагIтехача командана юкъе вар вай республикера ши атлет.

Цига хьалхара моттиг яьккхар Умаев Заур-Махана, хIаьта кхоалагIа моттиг — Дзгоев Таймураза. Цул совгIа З.-М. Умаева кастта г. Фрунзе хургйолча СССР кагирхой чемпионате дакъа лаца бакъо яьккхар.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ЦИРКЕ—КЕРДА ПРОГРАММА

Массаза а лакхаленга

Советски цирка эмблема я трапеце тIа болх беш йола гимнастка. Дуккхача цирковой жанраштa юкъера къаьстта из эмблема харжар шиъ маIан долаш да.

Лакхача купола кIал болх беш болча гимнасташа гойт сага низ, денал, цун массаза лакхаленга кхача гIертар. Грознерча цирко гойтача кердача программе из болх беш ба Краснощекова Валентина, Антипов Евгений, Самсонова Людмила.

Боарам боацаш хала а чоалхане а йола трюкаш цар кхоачашъеча хана хет вIалла хало а хулий-хьогI царна, аьнна. Шоай дегIа дизза доалл де могача артисташа хоза хьокх шоай номер.

Аттача номерех яц Марков Геннаде кулгалдеча группо хьокхар а. Геннаде керта тIа латт Никулин Александр. ХIаьта Александра керта тIа кулгашца стойка еш я Чужевская Нина. БIаргагур саг цецвоаккхаш хIама да. Бакъда, цох тоъам беш бац артисташ. Ерригa группа ше йолчча бесса аьшка лоаме тIа хьатIаотт. Лоаме тIа гIолла хьалурагIа волалу Геннадий а. Итт метр совгIа урагIа а вахе лоаме вокха оагIорахьа IочувоагIа эквилибрист. Цох тоъам бац цар. Итт метр оовгIа урагIа ваха латт Геннадий. Цун керта тIа стойка еш ва Александр.

Кердача программе дукха я сакъердаме номераш. Программе керттера моттиг дIалоац черчаща болх беш болча акробаташеи шимпанзе яхача маймалашеи. Черчаши акробаташи... МалагIа бувзам хила йиш я царна юкъе? Мишта вIашагIтехай уж цхьан аттракционе? ХьалхагIа акробаташ мара бацар аттракционе. РСФСР халкъа артиста Белякова Венедикта кулгалдеш йола акробатически группа вай мехка а доазол дехьа а шерра йовзаш яр. Даьрех яь эрсий къаман шерра кочамаш тIаювхача кагийча наьха толам боккха бар. ДIа мел кхаьчача метте безаме тIаэцар уж.

Бакъда, говзала лакхаленга кхача гIертача артистaша тоъам банзар карагIдаьнначох. Группаца товш юкъейоалайир Белякова Венедикта Iомаяь черчаш. Хьалха акробаташ кхувссаш урагIа ухийташ йолча ардакха тIа лаьттараш нах бар. ХIанз цу наха деш хиннар деш черчаш я. Лакхера IотIакхоссаяле акробат урагIаво-хийт, бурчолгаш хьехк, акробат санна урагIа ух, тIоараш детташ халхаювл уж.

Деррига дицдаь да маймалаша гойтар. Боккъонца гимнастически упражненеш еш воаллаш саг ва аьнна хетаргда лакхача купола кIалда дIайхьай эзача охкаш тIа доахкаш шимпанзеш бIаргадайча.

Дунен юкъерча фестивала лауреаташ болча ИвановгIар Вандаси Валентинен Iомадаь маймалаш эквилибристаш, гимнасташ, мотогонщикаш хинна Iац. Йиилургйоацаш я маймалий джаз, кхыйола номераш. Велавелаиза, тIоараш тоханза Iелац «тIоараш тоха, тIоараш тоха» яхаш санна дехар а деш хьаийлуш Iодетталу шимпанзе бIаргадайча.

Представленега хьежаш вагIача сага хета тарлу маймала-м Iомадеш дукха къахьегаца дезаш кийчча артист ва, аьнна. Из иштта дац. Маймал кхыча хьайбаштен оакхараштен юкъе эггара чIоагIагIа шоай оамалаштара тIера дала ца тугарех да.

Маймалаш, къаьстта шимпанзеш, цахаддаш теркам тIалоаттабе безаш да. Шимпанзеш хьадаьнна мохк — тропически Африка я. Цар лац вай мехка каст-каста хувцалуш бола хаоттам. Массайолча хана цхьатарра — 18 — 20 градус йIовхал хила еза царна. ХIаьта кхача 24 тайпарча продуктех лоаттабе беза.

Валентин Федоровича дувц: — Маймалаша дика кхетаду хьо тахан шоашта раьза ва е вац. Нагахьа санна хьо эгIазваха вале маймалаш саьн чу а теIе кIалгIолла бIаргаш лекхаш дагIаш хул. Хьо велавенна бIаргавайча — ловза дувл.

Маймалаш чIоагIа дегабуаме а кхераш а да. Манежа тIа деррига зе гIерташ дувладенна хул. Нагахьа санна царна мух йоагIе болх бе тигац. ДIадевна даар дукхагIадолча хьайбаша эцача тайпара дIаэцац. ХIаьта хьа уж човхаде безам хилча хьаийлуш Iо а детталуш мухь хьекх. ТIаккха мишта бе беза царца болх?! Духхьал хьастар, дехар дар мара кхы никъ бац.

Цудухьа Вандаси Валентинен бераш санна боча, цар оамал йовзаш леладу уж.

Кердача программе дукха я наха безаме тIаэцаш, белгалъе мегаргйола номераш. Цар боагIа биэза мах бергба цирке нийсвенначо. Оалаш ма дий, «бIаьзза дувцачул дикагIа да цкъа бIаргадайча».

М.-Б. ЦИЦКИЕВ, Грозненски паччахьалкхен цирка постановочни даькъа заведующи.

СУРТА ТIА: ИвановгIар Вандаи Валентини шоаш Iомадаьча маймалашца.

Автора сурт.

«СОФИЯ» ЯХА КИНОТЕАТР—МОСКВЕ

Зрителашта хьалхашка шиъ наIараш кастта хьаелларгья Измайлове «София» яхача — Москвера дерригаш а лаьрхIача 119-ча — кинотеатро. Гаьнара бIаргагу цун здани. Цецвоаккхаш лакха я из, кIай кхера ба цунна тIагIоллара бар. Мраморни лагIаш тIа гIолла хьалтIа а даьнна, зрительни зала чу нийслу тхо. Шеча креслай дуккха мугIарч тIа-тIа дукхагIа лохлуш йоккхача фиъ саьна экрана IотIадолх.

— Из шеррача кепара зал, 1200 моттига лаьрхIа я,—духтIавоаккх со столицерча Первомайски района кинотеатрий дирекце начальника Борис Фельдштейна. — Зал белгалйоал цун сцена спектаклаш гойта, концерташ увттаде а йиш хургйолаш яь хиларца. Актераштa лаьрхIа репетиционни зал, гримернеш яьй.

Йоккхача зала лала я 400 моттига лаьрхIа шоллагIа, зIамагIа яр. Из берий, хроникальни, документальни фильмаш хьувкха лаьрхIа я.

Кинотеатре хьаелларгья халхарий зал а. ХIара фойе — хIаьта уж кхоъ я, этажий дукхалга хьежжа, — болх беш хургья буфеташи барн. Тамаш йолаш хIама да «Софие» сомий беш лелаечун штатни гIулакх а хилар. Цо доал деш хургья шоллагIча этажа тIа тарьергйола Iап сомий беш.

ХIанз отделочни балхаш даь доалаш латт. Гишлонхой сиха лел. Кердача театре 4 апреле дездаь хьаделларгдолаш ма дий СССР-ан НРБ-енен юкъе цхьана культурни гIулакхаш леладара хьакъехья яьча Соглашене тIа Москве чакхдаха оттадаь да София Денош.

Сергей ГРЫЗУНОВ, АПН корреспондент.

ДОТТАГIИЙ ВIАШГIКХЕТАР

Студентий вахар... ТIатеIIа Iомаду дешар а кхыча вузашкарча доттагIашца чакхдоаха цIаккха дицлургдоаца вIашагIкхетараш а — дукха дикадараш чулоац цу шераша.

Иштта, дукха ха йоаццаш тха факультетера студенташ болча хьошалгIа баьхка хилар В. И. Ленина цIерагIча Дагестански паччахьалкхен университете деша багIа хургбола историкаш. «Южный» яхача автопавильоне тха доттагIий автобусачура Iобоссаше а зовне бека болабелар пандар. Халхара бIал баккхарца, шоай къаман иллеш дахарца цу вIашагIкхетаро шоай дог ураоттадалар гучадоаха студенташа.

Цу тайпара вIашагIкхетараш чакхдоахилга тхона юкъе дIачIоагIденна дика гIулакх да. Тхона къаьстта дика хет тхоай новкъостий вай берригача мехко Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар дездеча шера Грозне бахкар. Дукха хилар тхо а тха хьаьший а сайрийна чакхъяьннача «Огоньке» дувца, вIаши дагадала. Дагестански паччахьалкхен университета исторически факультета ВЛКСМ бюро секретара заместитела Магомедов Гасана дийцар Октябрьски революце юбилея хетаяьча социалистически яхье шоай факультетерча студенташа даьхача толамех. Дешара санна салаIара а тха хьаьший эсала боацилга тийшар тхо цар тхоашта оттадаьча художественни самодеятельноста концертага хьежача. Иштта царна дика хийтар тха факультета студенташа университета юкъарча социалистически яхье хьалхле лелаеш хилар а.

М. ЗЯЗИКОВ, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета исторически факультета студент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 март

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранар гимнастика. 9.30 — Дворецкий. Ленсовета цIерагIча Ленинградски Паччахьалкхен театра «Провинцера Ковалева» яха фильм-спектакль. 11.35 — «Хьайбий дунен тIа». 14.30 — Мехка телевизионни студей документальни фильмай программа. 15.20 — «Книжка. Ха. Дешархо» 15.50 — «Москвичий балха тешам». 16.20 — Ж. Сикейра. «Кандомбле» яха оратори. 17.15 — «Массанена тIехьа цаI. цхьаненна тIехьа массава» Ленинградера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Берашата йола стихаш». 18.35 — Григ. Лирически пьесаш. ДIалокх РСФСР искусства заслуженни деятела Моржанова(фортепиано). 19.10 — «Сага закон». 19.40 Центральни телевидене экрана тIа эггара хьалха. «Села хьаьшк бе доалла баьри» яха художественни фильм 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Поэзи». Давид Самойлов. Останкино концертни студера сайре. Пистеяьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.30 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.55 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 19.10 — Документальни фильм. 19.30 — М.-С. Плиева произведеней оагIонаш тIа гIолла. 19.50 — Хоамаш, реклама. 19.55 — Сийлахь-доккхача гIулакха тIехьара бIухой М. К. Левандовский (гIалгIай меттала). 20.10 — СССР вежарий республикай денош. Литовски ССР. Кинопрограмма.

16 март

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — Мультфильмай программа 10.00 — «Села хьаьшк бе доалла баьри» яха художественни фильм. 11.20 — «Киноникъбархой клуб». 14.30 — Литературни произведенеш экрана тIа яхар. «Топ ялар» яха художественни фильм. 16.45 — «Iилма тахана». 17.15 «Зурманчаш, мичад шо». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Самукъане ноташ». 18.30 — «Котало». Передача дIахьу Советски Союза шозза Турпала Эскара инарала Белобородова 19.00 — Футбола Европейски чемпионий кубок. ПерерывагIа — «Спортлото» тираж. 21.00 — «Ха». Информационни программа 21.30 — Хоккейх йола СССР чемпионат. Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Двореца передача. 22.40 — «Иллеш доах Делида». (Франция). Йистеяьлча — кердадараш.

II-ПРОГРАММА

18.00 — «Юхавар» яха телевизионни художественни фильм. 18.20 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.55 — Мультфильм. 19.05 — Коммунисташ керте латт. 10-ча гIишлон-монтажни управлене къахьегамхой социалистически яхье хьалхабаьннараш болча. 19.30 — Киножурнал. 19.40 — Шун письмоех дола концерт (нохчий меттала). 20.10 — СССР вежарий республикай денош. Марийски АССР.

РАДИО

15 март

6.30 — Дебаш дола толамаш. «Новосельский» совхоза коллектив балха опытадола радиодувцар (эрсий меттала). 6.50 — АргIапарча политденга (эрсий меттала). 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Ашараш (гIалгIай меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Халхара ашараш (гIалгIай меттала). 8.45 — «Ленински парти — Октябра баьчча» исторически Iилмай доктора П. Радионова беседа (эрсий меттала). 9.15 — Буржуазни обществе сага бокъо. Закони бакъдари (нохчий меттала). 9.30 — «Къона вай заманхо» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 16.00 — Ореховски юртанcполкома депутатий балха опытацара (нохчий меттала). 16.15 — Торговле предприятешка гIолла яь радиорейд (нохчий меттала). 16.30 — Халкъа иллеш (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

16 март

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.26 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.32 — Ашараш (нохчий меттала). 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «Бахархой кхетамца кхебара балха юкъе политически агитаце лоархIам» яха беседа (эрсий меттала). 8.50 — Ашараш (нохчий меттала). 9.15 — «Берий хьакъехьа бокхий бараштa». Беседа (гIалгIай меттала). 9.30 — «Цхьан дезале» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 9.50 — Ашараш (эрсий меттала). 16.00 — Советски композиторий иллеш (эрсий меттала). 16.30 — Дукха мехкдаьтта хургда. «Бурув тохача толамаш дахара тIехьа». Бурув детта балхаш деча Малгобекски управленера передача (эрсий меттала). 16.45 — «Сомий бешамашка бIаьстий». Урус-Мартановски районера передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалей Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилей, фегара температура республике — 7—12, Грозне — 9—11 градус йIовхал йолаш хилей тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, Къулбехьен - Малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилей фегара температура бийсана —2 +3 градус йолаш хилей тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина. 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамасекретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный. ул. Ленина. 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

СФ05063. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2055.